YALNIZLIĞIN İCADI
(1984)

Bülent Parlak

izdiham

izdihan

Bülent Parlak / Yalnızlığın İcadı (1984)
İstanbul, Mart 2015 (2. Baskı)
1. Baskı: Ekim 2012
3. Baskı: Şubat 2017
ISBN: 978-605-83308-7-0

Kitap editörü: Yavuz Türk
Kapak tasarımı: Sancar Dalman

Kapakta İzdiham etiketiyle çıkan bu kitap Masal Yayınları'nın bir eseridir. (Sertifika No: 70217)
Masal Yayınları, Perpa Dış Ticaret Merkezi B Blok 11/1978 Şişli İstanbul

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş. (Sertifika No: 20699)
Adresi: B.O.S.B. Mermerciler San. Sit. 10. Cad. No: 15 Beylikdüzü / İstanbul

Dağıtım ve Satış: Ana Yayın Dağıtım
Tel: 0212 526 99 41 / 3 Hat

www.izdiham.com / izdiham@izdiham.com
Facebook / izdiham - Twitter / @izdihamdergi

Bu eserin yayın hakkı saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, çoğaltılamaz, basılamaz, elektronik ortamlarda
yayınlanamaz.

YALNIZLIĞIN İCADI
1984

Bülent Parlak

İzdiham

Keşke yalnızlığı ben icat etmeseydim.

İki Yılda Bir Gün

Ne zaman çocukluğum aklıma gelse çakıl taneleri gibi yan yana dizilmiş hatıralarımın el sürüldükçe beni titreten en koyu kısmını hatırlarım. Bütün ömrünü "servetim" dediği çocuklarına zarar gelmesin diye kendini unutan babamın salonun tam ortasında Azrail'e çeyiz diye sunulan cansız bedenidir, taşların titreten kısmı. İşte o anlar aklıma düştükçe sinekli ve şarkısız odalar, katılmadan kaybettiğim savaşları bana bir bir anlatır.

Yıllarca "ölümüm kendime ait bir evin tenceresinde kaynasın" diye tüm hayallerini, tekaüt olunca alacağı birikmiş paraya bağlayan, mıymıntı banka memuresiyle cebelleşerek bahşiş bile bırakmadan aldığı o kutsal paranın tamamını, kocaman kerpiç eve gözünü kırpmadan harcayan babamın bedeni titretir durur o günlere dokundukça. Nasıl dokunmasın ki?

Altı yaşıma kadar gördüğüm en güçlü adamdı babam. Yüzü, bütün babalardan daha güzeldi. Bütün ansiklopedileri ezbere bildiğini zannederdim. O, harbe hangi taraftan katılsa saflarını zafere ulaştırırdı. Buna da inanırdım ama vücuduna tebelleş olan lanet bir mikrop karşısında bedeni koca bir dağdan küçük bir çakıl taşına dönüşen babam o gün hepimizin yüzünü uzun bir kışa çeviriyordu. Elveda ediyordu hepimize.

Ot yemekleri yüzünden öğün atlamaksızın kavga ettiği anneme, "servetim" dediği çocuklarına, hasta yatağından ne zaman baksa Hamlet'in gençliğini hatırladığı bana. Babam, duvarları badanalı salonun orta yerinde bizimle vedalaşırken, bizler bu kez erkeklik imtihanından sınıfta kalmış bedenine anlam vermeye çalışıyorduk.

Ölümün ne olduğunu bilmezdim o yaşlarda. Sanırdım ki; ölüm neremize çarparsa çarpsın, yeryüzü konuşmasına devam edecek. Üstelik ölüm, çocuk aklımca fazla ürkütücü değildi benim için.

Babamın, Azrail'le tanıştığı o anlarda, Mushaf'ı –randevusuna geç kalmış sevgili gibi– koşuştururcasına okuyan komşumuzun dudak hareketlerine takılmıştı gözüm. Misafirini yolcu etmeye hazırlanan ev sahibi hallerine çok yabancı duruyordu aceleciliği. Sözleri, bir uğurlama sözüne benzemiyor, üzerine yapışan tedirginliğe bir anlam veremiyordum. O yaşlarda tedirginlik deyince, aklıma, kar yağarken gün boyunca sırılsıklam ettiğim paçalarımı annemden saklama telaşı gelirdi. Garipti komşumuzun tedirginliği. O herkesten cevval adam, bir kahraman gibi herkesi yine karşısına almış; yalvaran bütün gözlere inat tek söz dahi etmiyordu. Dikkatle baktığım annemin yüzünde ve ellerindeyse o yaşlarda anlamadığım, şimdi ise "keşke hiç anlamasaydım" dediğim bir dinginlik hâkimdi.

Bazı kadınlar zılgıttan beslenir bu topraklarda. Sesleri ne kadar fazla sokağa taşarsa, üzüntülerini o kadar çok taçlandırdıklarına inanırlar. Çünkü bağırarak söylenen her ağıtın hayranı fazladır. Bazı kadınlar ise, başlarında yemenileriyle doğuştan bir soylu gibi davranırlar. Ne ölümün çığırtkan tarafları onları başka bir insana dönüştürebilir, ne de kırk gün kırk gece sürecek şamatalar. Asiller kamarasında yetişmiş bu evlatlıklar, karşılaştıkları olağandışı durumlarda bile hiçbir şeyin

sükûnetlerini bozmasına izin vermezler. Belki annem, o sessiz kavme ait bütün kadınlar gibi şu sırrı fark etmişti: Bir hüznü en iyi anlatan şey sessizliktir.

Aradan bir saate yakın zaman geçti. Sokaklarda beni gördükçe başımı okşayan birkaç adam salona girmiş, bütün direnmelere rağmen babamın suçlu muamelesi gören bedenini battaniyeye sarıp bahçeye doğru taşımaya başlamışlardı. Evdekiler, bir kaleyi savunurcasına bütün güçleriyle babamın bedenini bırakmak istemiyor; o adamlar ise hiçbirimize aldırış etmeden battaniyeyi çekiştiriyorlardı. Bizimkiler sonunda pes etti. Babamın ölgün bedeni, sarmalandığı battaniyeyle bir daha olmamacasına kayıp gitmişti ellerimizin arasından. Savunanlar yenilgiyi baştan kabul etmiş olur. Bunu anlamak benim için erken, insanlık için bir fazlalıktı.

Çocukken, ölümün bir son olduğunu bilmezdim ben. Ölüm, yaşamak kadar sıradan ve bahşedilmiş bir konuydu benim için. "Nasıl olsa", ölen herkes iki yılda bir, bir pazar günü dünyaya gelecek; dönenler ile kalanların hasreti tüm ihtişamıyla o pazar günü giderilecekti. Babamın da bir pazar günü geleceğine o kadar çok inanmıştım ki. İlle de o pazar günü. Benim korkum işte tam bu noktada başlıyordu!

Korku, sarışınların ve çocukların üstünde fazla şık durur. Benim üstümde ancak bir kuşkuya dönüşüyordu. Gidenlerin dünyaya döneceği o tek pazar gününün, hasretimi gidermeye yetmeyeceğinden korkar, aklımda olmadık şekilde tepinen sorulara yanıt arardım. Saat kaçta gelecekti, nasıl gelecekti, neyle gelecekti? O bir pazar, o tek gün yetmezdi ki bana! Beni esas üzen, ürküten ve sağ kalanların ortasında zaman zaman kulluktan bezdiren duygu da o pazar gününe ait belirsizliklerdi. Yıllarca bekleyip durdum her pazar.

Savana'da yağmuru merak eden gergedanlar gibi beklemek. Her pazar sabahı sokağın başında babama koşacağım anı dü-

şündükçe iflah olmayı bilmeyen tereddütler. Hiç gelmedi. Hiç-bir zaman. Hiç gelmeyecek!

Bir gün anladım ki; ne gidenin geldiğine şahit olan bir kim-se var, ne de kalanların özlemini gidereceği bir pazar.

Benim aynadaki karşılıksız yüzüm, işte bu gerçeği anladığı gün bir daha hiç iflah olmadı. Yalnızlığın İcadı'ydı 1984.

Bıraksalar, Sefer Tasımla Yoluma Gidecektim

Ben küsünce adımı söyleseler dönüp bakmazdım. Ama küsmek, en çok evlenince işine yarar kadınların. Ağabeyim belki de bu gerçeği bilmeden evleniyordu.

İki yabancıyı bir evin içinde hizaya getirmek için bizimkilerin; varlıkları dillerden düşmeyen zengin ve kibirli yeni akrabalarımızın usandıran çabalarını gördükçe, askerden yeni gelmiş ağabeyime hayranlığım her gün biraz daha artıyordu. Bütün gün parmakları morarıncaya kadar işledikleri oyalar yetmezmiş gibi, şehirdeki bütün manifaturacıları mesleğe başladıklarına pişman eden kadın atalarımın ne zaman uykuya daldıklarını, ne zaman uyandıklarını ise bir türlü anlayamıyordum. Ben ne kadar erken kalkarsam kalkayım, onlar çoktan başka bir mefruşatçının yolunu tutmuş oluyordu. Eve döndüğümde ise, gün içinde bitirdikleri yastık örtülerinin işlemelerini birbirlerini kıskandırırcasına özenle anlatıyorlardı.

Çeyizin önemini artıranlar aslında evlenecek kızlar değildi. Çeyizin önemini artıranlar; her şeye burnunu sokmaktan fazlaca keyif alan, kocaları eve her geldiğinde yeniden evlenen öteki kadınlardı. Endüstriyel ve ekonomik gelişme, insan ol-

maktan bu kadar önde ise kesinlikle bunu kadınların azalmayan ticari iştahına borçlu.

Çeyiz meselesi aylarca sürüp gitti bizim evde. Dantelaların, porselen tabakların, evde giyilecek ve misafirlere sunulacak diye ikiye ayrılan terliklerin vb. bu denli önemli olduğuna dair beş yıllıksağlam bir eğitim alsam,meseleyi bu kadar iyi anlayamazdım. Düşünün ki, ablama o muazzam çeyiz konuşmaları esnasında patates kızartması istediğimi söylediğimde, bütün kadınlar söz birliği etmişçesine bana saldırıyordu. O yaşımda idrak ettiğim şey; beş kadını bir araya getirmenin en kestirme yolu çeyiz hazırlama komisyonlarının gizemli çekiciliğiydi.

Bütün bu olan bitenlerin arasında benim esas ilgimi çeken se, dünürlerin evlerine yeni aldıkları renkli televizyon ile videoydu. Hem de uzaktan kumandalıydı. Ağabeyim ise yavaş yavaş değişiyordu. Bunlardan ilki; yengemin anne babasına tıpkı yengem gibi hitap etmesiydi. O değişedursun, benim için öncelikli mesele yengemlerin evine alınan eşyalardı. İlk otomobili onlar almıştı mesela, kayısı bahçelerinde su kuyusu açtırmayı akıl eden ilk onlardı. Ne için olduğunu bir türlü anlayamadığımız başka bir ev, onlar tarafından alınıp kiraya verilmişti. Söylentilere göre de kahvaltıda her sabah sucuk yerlerdi. Ağabeyim görmüş; geçenlerde istedikleri zaman film izleyecekleri bir alet getirmişler evlerine. Televizyona bağladıklarını söyledikleri bu alette Ferdi Tayfur'un iki acıklı filmini geçen akşam peş peşe izlemişler. Evin perdelerini çekmeyi unutmadan. Hepimizin hayretle dinlediği ve akıl sır erdiremediğimiz bu aleti bir an önce görmek için evin bütün küfleti dünürlerimizin evini ziyaret etme kararını çoktan vermişlerdi bile.

Düğün tarihini üçüncü kez konuşmak için haber salınacak, sabah erkenden o eve gidilecek, gelinimize iki çift hediye çorap götürmek unutulmayacaktı. Ben okula gitmemek için ai-

lemi nasıl ikna ettiğimi hatırlamıyorum. "Öğretmenimiz hasta" dememe kimse inanmasa da inanmış görünmelerinin sebebi aslında kendi içlerindeki kıyametti.

Yeni alınan ve daha önce hiçbir yerde görmediğimiz uzaktan kumandalı, renkli televizyon ile bir filmi arka arkaya iki kez izletecek teknolojiye sahip videoyu görmek için sabahın ilk ışıklarında topluca uyanmıştık. Bahsini açmadığımız merak, kimsenin birbirine bahsetmediği ama herkesin bildiği bir sırdı. Kahvaltı mı yapmıştık, yoksa kahvaltı bizi zeytine mi çevirmişti bilmiyorum. O sabah evin bütün fertleri zararsız duvar yazısına dönmüştü. Her şey sabırdan ve gürültüden uzaktı. Saat on gibi geleceğimizi bildirdiğimiz dünürlerimize bu gidişimiz, daha önceki ziyaretlerimize benzemiyordu. Elimiz boş gitmeyelim diye alınan iki çift çorabın yanına esmer bulgurla yapılan kısır ve aceleyle yapılan mercimekli köfteyi iliştirmeyi ihmal etmemişti. Beni götürmekten vazgeçmesinler diye hiç konuşmamayı akıl edecek kadar büyümüştüm artık. Sofra bezini bile ikiletmeden mutfak penceresinden silkeledim. Sofra bezinin kaç kez silkelendiğini, o zavallı bezin gördüğü zulmü ne siz sorun, ne de ben söyleyeyim.

Kapıda bizi yengem olacak kız kurusu karşıladı. Zengin olmasalar kesinlikle evde kalacak kızlardan biriydi yengem. Bilirsiniz, zengin ailelerin kızları kendileri istemedikçe asla evde kalmazlar. Günün birinde hiçbir evi ziyaret etmeyen beyaz atlı prens, ilkin o eve uğrar. Ağabeyim, ilkin o eve uğradı. Bizimkiler, oğullarını evermek istediklerinde akıllarına ilk o kız geldi. Bütün güler yüzümüzle kapıdan içeriye adım atarken, benden uzun, herkesten şişman kadınların kollarının altından süzülerek aceleyle misafir odasına koştum. Onlar yanak yanağa öpüşmeye, birbirlerine inanmadıkları iltifatlar etmeye devam etsinler. Benim derdim kumandası olan renkli televizyon ile video aletini bir an önce görmekti. Misafir odasında olacağını tah-

min etmiştim ama oturma odasına koymuşlar. Koltuğa yaslanırken çıkardığım sesten dolayı herkes bana öfkeyle bakmıştı. Bir çocuk ne bilsin enlemlerin farkını?

Üzeri dantelle örtülmüş televizyonun ve televizyon dolabının alt rafına konmuş videonun karşısında birkaç saat sessizce durduğumu hatırlıyorum. Yengem çayları getirdikçe güzelliğine methiyeler diziliyor, ağabeyimle ilgili bütün iyi huylar ballandırılarak anlatılıyor; sıra bir türlü televizyonu açma merasimine gelmiyordu. Karşılıklı işkence dedikleri bu olsa gerek. Dünürlerimiz, aslında amacımızın kuru bir ziyaretten ibaret olmadığını biliyordu. Bizimkiler ise, onların hainice beklediği ricada bir türlü bulunmuyordu. "Film izlemeyecek miyiz?" diye sorarak oyunu bozan yine ben oldum. Kırk yıl çalışılsa başarılamayacak bir kibirle televizyonu açan Aysel Teyze, perdeleri bana çektirmiş ve kimse görmeden tehditkâr kaş göz hareketiyle uslu durmam gerektiğini tembihlemişti. Beni, o kadının tehditleri korkutmazdı, ama kafamdaki efsane rahat bırakmıyordu. Ferdi Tayfur'un kör olduğu, karısının Sümer Tilmaç ile onu aldattığı sahnede herkes garip sesler çıkararak ağlarken beni gülme tutmaz mı? Terlikler üstüme gelmeye başlamıştı bile.

Filmin adı; "Zavallı Kör Şarkıcı"ydı yanlış hatırlamıyorsam. O dönemin film adları insanoğlunun dibe çöküşünü hatırlatan başlıklardan oluşuyordu. Mesela; "Zavallılar", "Yetimler", "Boynu Bükükler", "Ağlaya Ağlaya Sağır Olanlar", "Acılı Çamaşırlar", "Ağlamadan Gözünü Kaybedenler" vesaire. Onların gözlerindeki yaş dünyayı unutmaya devam etsin, benim gözüm, mutfağa her gidişinde kumandayı şalvarının ceplerinde taşıyan Aysel Teyze'deydi. Film biter bitmez Aysel Teyze'nin mutfağa gitmesi beni koltuğumdan etmişti. Bir ara kumandayı çatıya çıkmaya yarayan merdivenin üstüne koyunca, kumandaya dokunma vaktimin geldiğini anlamıştım. Artık onunla

baş başa kalmış, birbirimize bakıyorduk. Çok az bir zamanım vardı. Bir an evvel kumandaya ve üstünde sıra sıra dizili tuşlarından birine dokunmam gerekiyordu. Kumandayı elime alarak evirip çevirdim. Altına üstüne iyice baktım. Dayanamayıp anlamsızca sıralanmış tuşlardan birine dokundum. Sonra ne mi oldu?

Kumandanın tuşlarına hangi odadan, hangi uzaklıktan basılırsa basılsın televizyonun bozulacağını ve bir daha hiç çalışmayacağını sanıyordum. Aysel Teyze'nin beni yerime çivileyen bakışlarını artık korkusuzca sergileyeceğini, kız kurusu yengemin sinirlenip odasına koşarak ağlamaya başlayacağını, bizimkilerin çeşitli beddua girişimlerinde bulunacağını... Korkup hızla evden kaçtım. Ekranda "son" yazmadan kimsenin beni aramaya çıkacağını tahmin etmiyordum. Yanılmışım.

Bırakmadılar ki yaşlı bir aslanın öldüğü gün sefertasımla yoluma gideyim. Kervanla birlikte gidecekler, adlarını; iki fotoğraf ve bir ilmühaberle muhtara yazdırmak zorundaymış. Bana ne dedim. Canım sıkılmasaydı.

Çocukluğumuz Arkadaş

Arkadaş olan çocukluğumuzdu, biz değil.

O zamanlar henüz yüzümde can vermiyordu kadınlar. Küçüktüm. Gençliğini, gücendikleri yaşlarından ayıklamaya çalışan emekli tayfasının, anıları başlarına Amerika gibi üşüşen evlenememiş kadınların küçüğü. Ben, o zamanlar bütün günahlardan muaf olacak kadar küçüktüm. Bazı çocuklar, ülke sorunlarının o sihirli elleri kendilerine dokunmadan uyuyamazlar. O anlarda hiçbir şeye yeterince inanç kalmaz; günler kayıplara karışır. Kömür alıp borcunu yaza bırakmanın yoksulluk alameti olduğunu anlamayacak kadar küçüktüm.

O zamanlar, henüz ormanda ağlarken bulduğum palyaçoları teselli etmeye başlamamıştım. Eşikte kendi gölgemle adımıza para bastırmaz, dağınıklıktan uzak bir günle karşılaşmayayım diye sabahlamazdım. Arkadaş bellediğim birçok yaşıtımla aslında çocukluğumuzun arkadaş olduğunu yıllar sonra fark ettim.

Arkadaşlığa sadece; devlete, ölüme ve aşka inanmayanlar inanırlar. Arkadaş olmak, fazla yatak bulundurmaktır mese-

la evinde. Bir zenneyi canlandırma rolünü, ondan önce oynamak istemektir. Sadece onun parmaklarına sığacak kadar büyümektir.

Evimizin önündeki o koca düzlüğü hatırlayınca aklıma Oğuz ilişir. Firketeyle tutturulmuş bir kurdele gibi ne arsayı Oğuz'dan, ne de Oğuz'u belediye imarını hayatında bir kez duymamış arsadan ayrı tutarım. Bir köşesine itina ile dut ağacı yerleştirilmiş arsa, her sabah nasıl benim şöhretim olduysa; Oğuz da hem okulun, hem mahallenin, hem de dokunsan kırılacak çıtkırıldım kızların gözdesi olan çipçirkin bir oğlandı. Oğuz, iyi olan her şeyde birinci olmak için vardı. Ben, en değerli sonunculuğa gönül verenlerin arasında hatırı sayılır bir makama sahiptim. Bütün baş edilmemiş çocuklar gibi, evde ne zaman ondan bahsedilse "ama" ile başlayan sözler söyler, öğretmenlerin onu kayırdığını ısrarla savunur, "siz onu bilmezsiniz!" diyerek kuşkulanmalarını sağlayacak akla ziyan ifadelerde bulunurdum.

Aslında Oğuz iyi çocuktu. Ne öğretmenlerin kayırdığı vardı, ne de öğretmenler tarafından kayrılmaya ihtiyacı. Üstelik benim ne kadar uslanmaya ihtiyacım varsa, Oğuz'un da o kadar yaramazlığa. Düşünün ki; tarlanın ortasına taştan kaleler kurup futbol oynadığımızda asla direnmeden kaleye geçer, yediği goller sonrasında tüm azarlanmaları başı önde dinlerdi. Tamam; çok usluydu, iyiydi, çalışkandı ama her maçta golleri yiyen yine biz oluyorduk.

İki yaş büyüktü benden. Onunla arkadaş olmam aramızdaki mesafelerin kaybolmasıyla başlamıştı. Ben ona bakarak ders çalışır olmuş, bakkala gönderildiğimde itiraz etmekten vazgeçmiştim. Oğuz'u taklit ediyordum ve evdekiler benim bu Batılı hallerimden oldukça memnunlardı.

Koca bir yılı birlikte geçirdik Oğuz'la. Karnedeki kırık sayım ilk dönem ikiye düşmüş, ikinci dönem düz geçmiştim sını-

fi. Oğuz ise en çok benim alkışlarımla okul birinciliği beratını almıştı. Okulu birinci bitirdiği gibi, maarifin düzenlediği bütün sınavları başarıyla geçerek anadolu, fen ve meslek lisesi sınavlarının hepsini kazanmıştı. Bütün imtihanları iki yıl sonra ben de kazanmak için ant içmiştim. Hayatımdaki birçok şey düzene girmeye başlamıştı. Girdiği bütün sınavlarda başarılı olan Oğuz; ne şehirdeki fen lisesine, ne meslek lisesinin elektronik bölümüne, ne de kalsa baş tacı olmaya devam edilecek okulumuzun lise kısmına devam etti. Bir gün kasabanın postanesine mektup geldi. Oğuz, askeri okul imtihanlarına davet ediliyordu.

Bütün tereddütlere, ailesinin karmaşık duygularına, üniformanın uğursuzluk getireceğine olan ortak inanca rağmen Oğuz, askeri okul imtihanlarına girdi. Kazandı. Ne yalan söyleyeyim; kıskanmış, üzülmüş, çok hırslanmıştım. Benimle vedalaşırken "İki sene sonra sen de gel mutlaka!" diyordu bana. Onu, otobüs terminalinde uğurlarken cebine koyduğum pusulada, söz veren bir hasedin yemini yazılıydı. Oysa benim sözüm, işgal günlerinde bir ülkeyi yenilgiye uğratan düşmanların sözlerine benzeyecekti. Masada unutulan.

Oğuz, üç sene sonra üniformasıyla kasabaya geldiğinde, bana gönderdiği mektupları ve verdiğim sözleri tutamamanın mahcubiyetini cebime koyarak yanına koştum. Boyu uzamış, kilo almış, daha bir yakışıklı olmuştu. Ağzından dökülen her cümleyi bir bir hafızama kazıyor, konuşmasına birazcık ara verse devam etmesi için üsteliyordum. Askeri okulun karşısında bulunan yurdun kızlarıyla camdan cama yazışmalarını anlatırken; onlara bakmaması, cevap vermemesi için öğüt dahi vermeye başlamıştım. Bu üç sene sonra fark ettiğim şey; Oğuz'un, âşık olsa bile sakız çiğnemenin normal bir durum olduğunu kabul etmesiydi. Halbuki bir insan hem âşık olup hem de sakız çiğneyemez. Âşıkken sakız çiğnenmez.

Aradan yaklaşık on sene geçmişti. Tarihi köprüler Haçlı

Seferleri'nde yıkılırken; artık yeni arkadaşlarımla birlikte cephanelik yapma telaşına düşüyor, bitkisel ilaçlara olan inançsızlığımı jenerik haline getirip izliyordum. Kurallarını hiçbir zaman anlayamadığım tenis maçlarında, yüzü bana dönük oyuncudan taraf oluyordum. Benim gövdeme vuran rüzgâr, artık başka bir şehre aitti. Oğuz'un ise sivri burunlu kundura giymeyi sevmesinden endişe ediyordum.

Bana göre ucu sivri kundura giyen erkeklerden uzak durmak gerek. Onlar ki; ucu sivri çizme giyen kadınlarla aynı saftadır ve kötü insanlardır.

Çünkü insan Paris'te de yaşasa, yazları kendi memleketine gitmek ister. Şehir merkezinin zabıtalara meydan okuyan velveleli meydanında, genç bir adamın yere çömelerek tezgâhını sıkılarak düzeltmesi dikkatimi çekmişti. Çin malı oldukları, çıkardıkları garip ve korkutucu seslerden anlaşılan oyuncakları yan yana diziyordu. (Çin malı dedim de, hani bir bisiklet var kaldırımlarda gezinip duran. O bisikletin çıkardığı ses, sizin de rüyanıza bir kâbus gibi girmiyor mu?) Tezgâhın sahibi Oğuz'muş. Göz göze geldiğimiz an, bütün su terazileri yanlış tarafta toplanmaya başlamıştı. İşte o an; tezgâhlar bir sergi alanı olmaktan çıktı. Oyuncaklar bir sevince benziyordu. Çin bizim kalabalığımıza asla erişemeyecekti. İnsanoğlu, ankesörlü telefonlardan iPhone'a geçiş yapmasına rağmen, sığınacağımız tek bir köşe kalmıştı: Arkadaşımız çocukluk!

Oğuz, meslekten ihraç edilmiş. Askeri okulda öğrenciyken, karşı yurtta utanarak el salladığı kızlardan biri, kusurlarını örtecek bir yalanlık hal bile bırakmamış. O anlattıkça içime düşen şu cümleyi tekrar edip dururken buldum kendimi:

"Keşke biraz korksaydın o gâvurun kızını böyle fazla sevmekten."

Yer: İzmir

Gitmek, Asfalttan Çok Önce Vardı

Tut ki yanlış bir çağdayız.

Ve kravatlar, evlerimize dönerken yırtılıp parçalanmayı yine de hak ediyor.

Kendinden yaşça büyük insanların arasında kendini daha mutlu hissedenlere rastlamışsınızdır. Bu insanlar uğrayamadıkları senelerin ağırlığının altında kaldıklarından onlarla birlikteyken oturmaları, kalkmaları, gülmeleri değişir. Oturup kalkarken kendine daha çok güvenir, espri yaparken daha düşüncesizce laf ebeliğine soyunurlar. Çünkü hayat, onların otağında bütün endamıyla her gün başka bir cumhuriyet ilan eder.

Otobüste yer vermesi gerektiğinde genç, kahkaha attığında uslu durması hatırlatılan bir yaşta gazetede çalışmaya başladım. Patronun, çalıştığım servisteki herkese banknot gözüyle bakmasından olsa gerek, servisten sorumlu yöneticimiz de bize ancak kazandırdığımız dövizler kadar hassasiyet gösteriyordu. Biliyorsunuz, döviz bu ülkede, karaya vuran balinalar gibidir. Sokaktan geçerken tüm insanların gözünün ucuyla baktığı; ama ele geçirilince övgüler dizilen bir mahalle dilberi.

Her ayın sonunda mutemedimizin yaptığımız ciroları hazırlarken, bize birer Japon yapıştırıcısı muamelesi yapması, ak-

şam tabi tutulacağımız çetin imtihandan muaf olmasından ötürüydü. Mutemedimiz, kendine dahi demeden önce müdüre "günaydın" derdi. Bir çocuk gibi yürümeyi, aksanlı konuşmayı, yemek yerken gömleğe nasıl çorba döküldüğünü bile müdüründen öğrenen kişi elbette imtihana tabi tutulamazdı. O gazetede en çok şunu öğrendim:

Kendini iktidarlara koşulsuz teslim edenler asılmasalar bile itibarları her gün çarmıha gerilir.

Evim, gazeteye oldukça uzaktı. Çalışmak ve para kazanmaktan çok, beni işe bağlayan heves bu uzaklıktı zaten. Her sabah apartmanda en erken benim odamın ışığı yanardı. Yüzümü serinleten geceyle yeryüzünü aydınlatan sabahın birbirine sarıldığı bir esnada pencereye koşardım. Çünkü pencerenin bir tarafında ben, öteki tarafında koca bir dirilişi hatırlatan sessizlik olurdu. İşte o sessizlik, yola koyulduğum zaman tıklım tıklım dolu otobüslerin içindeki alışılmış uyurgezerliğimden iz bırakmazdı. "Bugün batacak mı?" diye her sabah korkuyla bindiğim kıvrak suların yolcuları sürükleyeceği akıbetini asla düşünmezdim. Yol boyunca insanları seyretmekten büyük keyif alırdım. Köşeye sızmış şehrin asıl gediklileri, gün yüzüyle yeni tanışmış şaşkın ve haritası meçhul adamlar, yüzüne vuran gün sayısı bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar azalan insanlar.

Her sabah hiç eksilmeden yerinde duran bu görüntüler; yeni başlayan gün gibi diri, heyecanlı, dumanı üstünde olmama sebep olurdu. Bu manzarada gördüğüm ne varsa beni düşündüren şey; "bunca uğraş neden?" sorusuydu. Oysa ben de bu koşturmanın içinde adımı durduk yere saçlarını kazıtanların arasına yazdıranlardan biriydim. Trafik polisleri ağlayarak bana da kendilerine de ceza yazarlardı.

Özlemekten haberi olmayan gazetenin para basan servisinde, ne yapsam kendimi asla oraya ait hissedemedim. Zaman geçiyordu. Çoğu kez masamda oturup yapılan telefon görüş-

melerine kulak kabartırdım. Gazetenin çaycısına selam vermekten imtina edenlerin, telefonda konuştukları insanlar karşısında döktükleri sütün ağırlığını hesaplamaktan zihnim bulanırdı. Çalışanların içinde mesleğin tahsilini gören sadece bendim. Zaten o yaşta benim gazeteye kabul edilmemin yegâne sebebi gördüğüm eğitimdi. Yaptıkları çoğu işin adını bile telaffuz edemeyen mesai arkadaşlarımın birer şehirli gibi davranmalarını başlarda anlayamamıştım. Sonra anladım. Birileri ölse de arkalarından beddua etsek diye hayal kuranların içinde yerim ancak kendi sancağımdı.

Onların arasında uzun süre kahramanlığa soyundum. Yanlış bulsam bile onların söylediği her sözü söylemek, yaptıkları her hareketi yapmak için çaba gösteriyordum. Bunları yaptıkça daha başarılı oluyor, ay sonunda oturduğumuz sandalyelerde dizlerimiz eşitleniyor; bir yandan da saçmalayanlardan korkan bu insanların içinde kendimi kaybediyordum. İnsanlar saçmalamayanlardan kesinlikle korkmalı, saçmalayanlardan değil.

Bulunması en zor olan şey insanın kendini kaybetmesidir. Bir gün bunu fark ettim.

İşte o vakit; ne temelsiz dostlukların, ne daha güvenle oturduğum sandalyelerin, ne de daha gösterişli mağazalardan aldığım ayakkabıların yakayı ele vermediğini anlamıştım. Bir tarafım gitme vaktinin geldiğini söylerken fısıldayan tarafıma şu soruyu soruyordum: "Nereye ve nasıl?" Bu çağrı içime işlediğinde; vakti daha fazla uzatmamam gerektiğini anlamış, çalınan kendimi bulmak için sığındığım heybetli hayallerimi canlı hale getirecek bir çıkışın yolunu nihayet bulmuştum. Yeni bir gitmek. Yaşadığım şehirle anlaşmamı bozup sineması kırık sandalyelerle dolu olan başka bir kentle nikâh tazeliyordum. Şehirlerin ve kentlerin başka yerler olduğunu bana gideceğim yer öğretecekti.

Dullara nikâh kıyılırken nikâh salonu kendine yakışan heyecandan uzaktır. Benimki de öyleydi sanırım. Gitmenin as-

falttan önce yaratıldığını artık biliyordum. Sandım ki başka şehirler daha yaşanılır, çöpleri daha alımlı. Gezecek ve gübre yüklü kamyonları asla vilayet konaklarına yanaştırmayacaktım. Başka şehirlere, başka mahallelere gittim. Başka sokaklarda bütün kapı numaralarını ezberledim. Yüzü daha önce tanıştıklarıma benzemeyen insanlarla oturup kalktım. Jeton seslerini unuturken kaçırdığım başka gerçekler vardı. Onları görmemeye çalıştım.

Hayatın iki yakasını bir araya getirmekte güçlük çekenler; ne kadar çok insan tanırsa tanısın, başlarından ne kadar çok hadise geçerse geçsin ancak bir kabahat âlimi oluveriyorlar.

Ne yapsa kabahatli sayılacak suçlu bir zevce gibi!

Kışları Bir Filozof, Yazları Görgüsüz

Tabelaları elle yazılmış bir kente inerken "sürgün olmak için esir olmak gerekmez" diye düşünüyordum. Sakın beni şehir çocuğu diye itham etmeyin. Benim kirpiğimdeki kurum, gezindiğim büyük caddelerde perçemini uzattı. Kızgın dilli insanların arasında ne çok bocaladığımı ben, en iyi ben bilirim. Eski bir anı yüzünden her şeye gülen hastaları, kenar semtlerde evinden çıkınca köşede yırtmacını gizlemekten vazgeçen kızları, ölünce cenazesinde saf tutacak adam kıtlığı yaşayanları ardımda unutmuş değilim.

Bir hayal kumkumalığına soyunacak vakit bulamadan, bavuluma yerleştirdiğim elbiselerim ve ucuz olsun diye pasaj pasaj dolaşıp güçlükle edindiğim kitaplarımla beni nelerin beklediğini bilemeden düştüm yollara. İnsan gittiği her şehirde kendini daha cesur hisseder. Kimse tarafından tanınmadığının verdiği güvenle daha beyzade, daha çapkın, daha mütebessim olur. Yanında termometre, havlu ve su şişesi taşımayanlar, bu insanların en görgülü olanlarıdır. Bu kasabadan bozma, köyden çalıntı kent; ne beyzadeliğin küstah tavırlarını, ne de gülümsemenin acı taraflarını size reva görüyor. Huzurları istila edilmiş, bakır çağından kalma rahatları ile yeni gelen herke-

se sergilenen utangaç siperlerinden bakan gözler karşılıyor sizi.

Heceleri yazılmayı unutulmuş dükkân isimleri arasında yürüdükçe; bir yandaş, bir tanıdık, bir ahbap bulma telaşına kapılıyorsunuz. Efsanelerden kapı dışarı edilmiş her adımınızda sayıkladığınız itiraflarınız da size yoldaşlık etmiyor. Atlasınız yanlış çizilmişse geçmişinizin sizi hangi yöne ulaştıracağını bilemeden; sizin kadar şaşkın kimi görseniz anons yapmakta gecikmiyorsunuz. Geldiğimiz yerleri çiğnedikçe güzelleştirecek dost bulmak az şey mi?

Çok zaman geçmeden biriktirecekleri para ile ikinci el araba bulma arayışına girecek genç memurların arasında dakikaların beni nasıl da yalnızlaştıracağını iyi biliyorum. Mecburiyetten arkadaş konvoyları oluşturup o konvoylar içinde hepsi yabancı olan bu grupların üyesi olmamaksa başıboşluk. Talihsizliği suiistimal etmek asla zarif bir davranış değildir. Onlardan uzak kalmam hep bu yüzdendi. Dünyanın bütün monarşilerine uzaktım.

Burada; başını okşayacağınız çocuklar hovardaca büyütülüyorlar. Ortada maktul, suç ve fail olmasa da! Önlükleri geçen seneden kalmış, birkaç yıl giysin diye ceketleri boylarıyla eşit öğrencileri görmek sıradanlaşıyor. Elleri üşümekten titreyen çocuklar; sokakları ve okul koridorlarını dolduruyorlar. Biliyorum ki musibetlere alışık olduğu söylenen kaç çocuk; bu umursamazlığın, aymazlığın ve cehaletin gölgesinde bir mezara gelin ya da damat oldu.

"Apartman altı" diye tabir edilen firmalar, gres yağlarından imal ettikleri cipslerle ne çok mutlu ediyorlar okul kantinlerinde o çocukları. Ceplerinde ara sıra sıkıştırılmış kuruşlar. Çoğumuzun yasakları buralarda anı dolduran mutluluklar oluyor. İnsan, yaşadığı kadar bilirmiş. Bu çocuklar ne yaşadıklarını da bilmiyor. Bir futbol takımı kurmaya yetecek kardeşlerinin arasında daracık odalara sıkıştırılmış hayatlar, ödevler, ilgisizlik-

ler, azarlar! Ortaya bırakılmış sahipsiz çocuk ruhları, lekeli seneler ve yaşamları baskıya hazır delikanlıların hikâyeleri. Burada herkes çok yanlış gülümsüyor.

Karşımda oturan genç bir çift, yazın gidecekleri yerlerin çetelesini tutmakta. Belli ki oğlan, bir dönem boyunca arkadaşlarıyla içtiği çayların ücretini ödememek için masadan en önce kalktı. Kız belli ki, bir sene boyunca tüm ahalisine tatil dönüşü gittikleri yerleri nasıl abartacağının hesabını çoktan yapmış bile. Masalarına o çocuklardan biri yaklaşıyor.

"Mendil ister misiniz?" Masanın az ötesinde asla iktidar yüzü görmeyecek bir partiye mensup gençler avaz avaz bağırıyor: "Ayasofya için siz de bir imza atın!" Kimi, bu çağrı karşısında kâğıda imzayı atarak huzurla evinin yolunu tutuyor. Homurdananlar da yok değil. Müze kalmalıymış orası.

Ne camide, ne müzede aklım. Mendil satan çocuğu alıp Ayasofya'ya götürmek istiyorum. Tabelası elle yazılmış bin beş yüz yıllık caminin giriş kısmını hayal ediyorum. "Ayasofya Kebap ve Lahmacun Salonu." Çocuklar belki güzel bir yemek yer.

Şırnak'ta.
Kışları bir filozof olup yazları görgüsüz geçirerek.

Sinek Kovalamak Bir Meslek Sayılmaz

İlk insanların, alınyazısını resimli yazıdan ibaret sanışı aklıma gelince gülümsedim şu an. Sonra o sanışların çivi yazısına dönüşmesi, matbaanın icadından korkan divit ustalarının alınlarını hatlardan oluşan harflerle donatması, şimdiki çocuklar tarafından ise klavyeyle art arda dizilmiş muntazam harflerden oluştuğuna inanılması da zamanın her şeyi yerle bir ettiğini size de hatırlatmıyor mu?

Ben, Tunç Devri'nde doğsaydım muhtemelen alınyazımın; geyik, aslan ve bıldırcından oluşacağına inanırdım. Çünkü avcılıkla geçinen o insanların arasında görevim elbette ki tehlike olacaktı. Rahat durmaktan çok rahatsız olmakla şekillenmiş huylarım; mağaraların ve papirüslerin revaçta olduğu dönemde de değişmeyecekti.

Alnımda yazanın artık, iş kurup henüz düşünce aşamasında batırmak olduğuna inanıyorum. Benim kadar yaşadıklarıma şahit olanlar da. Vitrininde "kiralık" yazan hiçbir dükkânın yanından bugüne kadar boş geçtiğimi hatırlamıyorum.

Benim hayatım, güneşin uğramadığı kiraz bahçelerine benziyor. Bu çabalarım sayesinde o kadar çok insanla tanıştım ki; eğer yaptığım şey bulaşıcı bir hastalık olsaydı, bugün herkes

kiracı ya da mülk sahibi kontenjanından sokakta birbiriyle selamlaşırdı. Kandillerde birbirlerine muhteşem mesajlar atan kişi sayısında ve toplumumuzdaki borç istenecek insan kapasitesinde lüzumundan fazla artış görülürdü.

Benim annemin, yaşıtları diğer kadınlar gibi okuma ve yazması yoktu. Yoktu ama "kerrat cetveli" dediği çarpım tablosunu ezbere bilir; manavların ve bakkalların korkulu rüyası olduğunu böbürlenerek dile getirirdi. Onun için; çikolata bir, kitap dört, plastik top altı ekmek demekti. Plastik futbol topundan ekmek peydahlayan annemi ben nasıl öpmem!

Annem çok tutumluydu ve her yaz tatilinde benim bir ustanın çırağı olarak çalışmamı istemekten asla vazgeçmezdi. Okul kapandığında herkes arkadaşlarından uzak kalacağı için üzülürdü. Benim yüzüm ise o yaz hangi ustanın sineklerini kovalayacağımı düşündükçe yerden kalkmazdı. Sinekler konusunda uzmanlığım, sinekleri kanatlarından tutarak ikiye ayırma konusundaki maharetim o günlere dayanır. Bunun suçu benim değil; akşam, eşlerinden fırça yedikçe sabahları beni daha çok azarlayan ustalarımındı. Annemin en kötü huyu ise bana vermediği o sözdü: "Oğul, ölmeyeceğim!"

Yedinci, sekizinci ve dokuzuncu yaşlarımda yaz tatillerim bu şekilde geçti. Çıraklık yaptığım süre içinde güz her yaklaştığında iflas eden bir ustam oldu. Öğretmenimiz "tatil anılarınızı resmedin" dediğinde, koca kafalı ve çirkin çizdiğim adamlar, sınıf panosuna bir kez olsun asılmadı. Şimdi anlıyorum; börtü böceğin içinde koca kafalıların uygunsuz kaçacağını ve okul müdürlerine hesap verilirken sorun çıkarmayan öğrencilerden oluşacak sınıfların önemini.

Onuncu yaşımda artık koca bir insan gibi hissediyordum kendimi. Borçlanarak kendime krampon bile almıştım. Ama spor mağazasından değil, komşumuzun "Eren" adlı mıymıntı oğlundan. Erenler, Almanya'da çalışan babaları sayesinde her

şeyin en güzelini ilk alan ailelerdendi. Renkli renkli kalemler, kramponlar, bisikletler. Bisikletini kırmak için çok çabaladığım fakat bir türlü muvaffak olamadığım Eren, o ailenin en küçük çocuğuydu. Hayat, insanları hiç olmadık yerlerde karşılaştırıyor. Çocukluğumun mıymıntı oğlunu geçen gün gördüm. Bende hâlâ 94 model, anten kısmından su akıtan Skoda var. Eren ise son model bir kamyonla geziyor. "Bu kamyonu nereden buldun?" diye sorduğumda "bu jeep" demez mi?

Kıskançlığın temel prensiplerinden biri, karşınızdakinin sahip olduğu her şeyi küçümsemektir. Küçümsedikçe sanırsınız ki size ait olanlar, karşınızdakinin sahip olduklarıyla eşitlenir. Kıskananı, her daim içinde dönüşü olmayan bir yenilgiye uğratan bu his, Eren'den önce ve Eren'den sonra diye bende iki bölüme ayrılır. Avanak Eren hiç büyümemiş inanın.

O yaşlarda krampon almak demek, maç sırasında atacağınız gol sayısının artması demekti. Kramponu olan her çocuğun, takım içinde kaptan olma ve maçta oynayacak olan ilk on biri seçme şansı oldukça yükseliyordu. Bir de maç yaptığımız esnada saha kenarından iki kızın geçtiğini görünce takımda yer bulan bütün oyuncuların kondisyonlarının tavan yaptığını yedekler ballandırarak anlatırdı. Kızları fark etme ânı, büyümeye başladığınızı gösteren en büyük belirtidir. Büyüdüğüm konusunda kesin inançlıydım ve önümüzdeki yaz tatilinde bir daha asla sinek kovalamak istemiyordum. Okulların yakın zamanda kapanacak olması, annemle büyük karşılaşmanın vaktinin geldiğini hatırlatmaktan başka bir işe yaramıyordu.

"Anne, ben simit satacağım bu yaz!" İşte benim büyük karşılaşma dediğim şey; küfürlü konuşmalarından asla hazzetmediğim, kendilerine demli çay ısmarlamamı söylediklerinde beni bir kez bile sayıya dahil etmeyen asık suratlı adamlardı. Çünkü organize sanayi bölgesinde çalışan insanlar için açık çay içmek ayıplanacak durumlardan biriydi.

Bir ay boyunca annem beni, rütbeli çırak olarak Cemil Usta'nın yanına göndermek için o kadar çok uğraştı ki anlatamam. O ne kadar ikna etmeye çalışsa da "simit satacağım bu yaz" diye diretiyordum. Hiçbir annenin uzun süren bir ısrara dayanamayacağını bildiğimden, sonuna kadar cebelleştim kendisiyle. Sonunda pes etti zaten.

Simitçi olabilmem için iki küçük sorun vardı: Simitleri koyacağım tabla ve ticari hayatıma başlayacağım ilk gün otuz simit almam için gereken sermaye. Simitleri koyacağım tablayı bulamayınca pasta fırınının alüminyum tepsisiyle çözdüm sorunu. Otuz simit parasının sermayesini de annem hırgür ederek verdi. "Vazgeçersen Cemil Usta'ya kendi ellerimle teslim edeceğim," tehditlerini unutmadan. İlk gün otuz simidin hepsini sattım. Simit sattığım ilk kişi bir minibüs şoförüydü, ikincisi peruklu bir amca, üçüncüsü ise bir memur. O gün ne kadar gururlandığımı anlatamam. Yolda kimi görsem, simitçiliğin on yaşındaki bir ufaklık için çok kârlı bir iş olduğunu anlatıyordum. Bir haftada, bütün yaz aldığım haftalıklardan daha fazla para kazandım. Üç haftada ettiğim kâr ise, üç yıl süresince tatillerde kazandığım paraya bedeldi. Ama her sabah erkenden kalkmak sahiden zordu. Onun da bir çaresini buldum sonunda.

Yeğenim Serkan'ın, ticari başarılarım için içten içe beni çekemediğini biliyordum. Aramızdaki yaş farkı ise bir elimizin parmaklarına sığıyordu. İşi her düştüğünde "dayı" oluyordum, diğer zamanlar Bülent! "İşçim olur musun?" demeye kalmadan Serkan "Tamam dayı," demez mi? Serkan'a, sabah erken kalkmasını, simitleri alıp beni köşede beklemesini bir patron edasıyla öğütlerken hafif de dalgındım. Çünkü dalgınlık, başkalarıyla konuşurken bankada ve cebinde yüklü miktarda parası olan insanların üstündeki ilk işarettir.

Artık sigorta parasını yatırmaya lüzum görmediğim bir işçim olmuştu. Kaçak çalıştırdığım yeğenim Serkan ile bir saat

sonra randevulaştığımız köşede buluşmaya gittiğimde iki köpek Serkan'ı kovalıyordu. Temizlik işçileri, ortaya saçılan simitlerden kaldırımlarda direksiyon yapıyordu. Sövmeseler iyiydi yedi ceddimize.

İyilik yapılacak adamları, kötülük yapılması gereken adamlardan daha fazla titizlikle seçmem gerektiğine o gün karar verdim. Yanlış bir affetmenin bazen cinayet kadar kötülüğü olabilir. Buna da.

Serkan mı? Sattığı simitlere ait bütün parayla temizlik işçilerine huni almıştı.

Bir Diktatör Öldürülürken Bana Düşen Susmaktır

Kardeşim Kaddafi,
su içince bir mebus / kalkar dokunulmazlık!

Başın bunca kalabalıkken "şimdi sen de nereden çıktın?" dediğini duyar gibiyim. Ben; Bekir oğlu, Emine'den olma, düşmek üzere olan bir uçakta pilotu ağlarken teselli etmeye çalışan bir şairim. Uzun zamandır sana mektup yazmayı düşünüyordum; kısmet bugüne imiş.

Televizyonlardan, haber sitelerinden ve gazetelerden takip ettiğim kadarıyla yıllardır elinde bir oyuncağa dönüşen ülkeni kaybetmek üzeresin, ya da kaybettin. Sinirlenme ve üzülme! Ben de burada kaç yıldır emek verdiğim, sevdiğim, kalbimin yerini bilen tek insanı geçen gün kaybettim. Senin kaybettiğin sadece bir ülkeydi, benimki ise kocaman bir aşk. Bilmiyorum ki hangimizin sonu daha hazin! Ustanın, çırağına bir türlü bahsetmediği o birkaç sır gibi yaşadığım acı. Çünkü ben, kaç yıldır silinmemiş bir pencere camı gibi hep bir gün beni sever diye bekleyip durdum, sonunda benden gideni.

Neler yapmadım ki onun için! Saatler ileri alındığında, belki bana inanır diye saatleri geri aldım, bütün randevularıma

gecikmeyi göze alarak. Her gece tam on ikide bir Külkedisi'ne dönüşsün diye gezmediğim türbe, yalvarmadığım kunduracı, bal kabağı ve bekçi kalmadı. Bütün bunları bırak, nerede üvey iki kız kardeş görsem cinayet mahallinde mendilimi bıraktım. Hiç de umursamadan, başıma neler gelecek diye düşünmeden. Gitti. Üzerimi örten, her uyuduğumda sevecek hevesimle birlikte gitti. Bana, sanki bayram akşamı hiç ummadığım anda hediye edilen elbise gibi. Oysa ne çok anlatıp durdum onu arkadaşlarıma. Sen biliyor musun acaba giden neden böyle büyük özlenir?

Senin ülkene, cebinde bir bozuk para gibi taşıdığın ülkene, zorbalar, suçlu-suçsuz demeden her akşam haber bültenlerinde reklamı yapılan bombalardan atıyorlar. Dünyalılar, çekirdek eşliğinde izliyor olup biteni. Biraz çekirdek, biraz pijama, biraz küs karıkoca. Bizim meşguliyetimizi artık başkalarının sefaletini izlemek oluşturuyor. Bir de senin Ray-Ban gözlüklerinin fiyatını merak etmek. Güneş gözlüklerin, Türk filmi izledikten sonra sokağa çıktığımızda karşılaştığımız semtlerin kırk yıl sonraki haline benziyor. Artık takmasan diyorum o gözlükleri. Asıldığın gün, iki oğlunu da mezarının yanına inan gömmeyecekler bu gidişle.

Seni ne zaman televizyonlarda görsem fazladan alkol almış gibisin. En çok merak ettiğim konulardan biri de senin bu ecelle hiç tanışmayacakmış gibi duran hallerin. Önemli misafirlere saklanan yorganlar var bizim buralarda. Senin önem verdiğin bir misafirinin bile olmaması öyle kötü ki! Bari bunun keyfine varsaydın diyorum, senin ölümü anlayacağın yok. Senin, ladese tutuşmaya vakit bulamamış ülkenin çocuklarına dahi maalesef acıdığın yok! Matematiği bilsen, ölen üç çocuğun yaşlarının toplamının on beş ettiğinin ne demek olduğunu o zaman daha iyi anlardın. Kaybolmuş bir fahişe çakmağı gibisin. Kim bulsa bir hatırası olacak.

Burnu sürekli kanayan bir çocuktum ben. Başka bir çağdan kalma hayallerimi hangi arkadaşıma anlatsam gülerdi, şimdi herkesin sana güldüğü gibi. Tarot kâğıtlarında bana bakılan falların sonu hiç iyi gözükmüyordu, senin falına da baktı mı sırtında bohçasıyla kapı kapı dolaşan bir Çingene? Baktıysa, hiç mi ders almadın sana söylenen sözlerden? Yoksa bilmiyor muydu o Çingene devrik diktatörlerin sonunu? O Çingene'nin acemi bir falcı olduğunu sanmam da, ne halin varsa görmeni istediği muhakkak. Şimdi sen, ödülü elinden alınmış kötü bir şair gibi ortada kaldın; belki de o Çingene'yi de sırf bohçasını beğenmediğin için astın bir zamanlar. Sende cinayet kim bilir ne çok! Benim falıma bakan rengârenk giysili kadın, evin avlusundan giderken kulağıma usulca fısıldamıştı gerçi: "Oğul, çok seveceksin!" diye.

Her şey iyi güzel de, dengini eller almış bu yiğitler ne yapacak? Ne yapacak yanılgının ciddi bir eylem olduğunu bilenler, benim bayrağımı giderken yarıya indiren sevgili, hor görmesek rahat etmeyeceğimiz dilenciler, su içince dokunulmazlığı kalkan milletvekilleri? Hani, sen konuşurken alkışlayan atanmış milletvekilleri?

Sevgili Kızım

Annene sürekli neden eve gelmediğimi soruyormuşsun. Annenin iki yıl önce kaleme aldığı, ama henüz geçen hafta postaya verdiği mektuptan öğrendim bunu. Üzgünüm! Yüzündeki makyajı ancak hamalların taşıyacağı bir kadın tarafından tek ayak üstünde durma cezasına çarptırıldım. Buradaki yetkililer, kadının çantasında kaybolan ellerini benim çaldığımı düşünüyorlar. Ne ben çalmadığımı ispatlayabildim, ne de o nemrut kadın beni suçlamaktan vazgeçti. Üstelik mendilinin de benim tarafımdan doğrandığını söylüyor ya, en çok buna içerledim. Bilirsin kızım, benim mendillere özel bir hürmetim var. Hem bana kimse inanmasa da senin ve annenin bana inanacağınızı bilmek, bir anlık dahi olsa beni çok rahatlatıyor.

Kızım,

Beni yalancı çıkarmak isteyen herkes aslında biliyor ki doğruyu ben söylüyorum. Ama üniversitede, suçlarına sahip çıkma bölümünde iki dönem boyunca okuduğum için sanırım aklanmak zor olacak. Aklanırım aklanmasına da, o kadın, ellerini bir daha çantasında sanki hiç kaybetmeyecekmiş gibi davranıyor. Pelerini de hiç güzel değil, bir görsen. En çok evindeki baha-

rat takımlarını düşünüyorum. Muhakkak kirlidir. Geçenlerde kendi kendime mırıldanıyordum. Ben de bir kibrit kutusunu sevmek istiyorum diye. O bile kusur oldu. Kibrit kutusu deyip geçme. Üstüne kaç kez senin adını yazdım. Adını yazdım her boş vaktimde. Hiç resim çizemem ama kibrit kutusunun üstüne çizdiğim oyuncak bebeğin bile bana burada nefes oluyor.

Bu yasaklı yerde, meyveyi ancak bir ağaç parasız veriyor. Köşedeki bakkal, Sinop vilayetimizi sevmeye çalıştığımı duyunca bana yardım edeceğini söyledi. Akşamına çeşit çeşit harita, plan, kroki, valiliğe ait künye yollamış. Haritası dışında, Sinop'un sevilecek bir yönüne denk gelmedim. Kızım, hani demiştim ya "haritam kayıp" diye; Sinop vilayetimizin siyasi haritası da bir çare olamadı. "Bulutlar Sinop'a gitmesin," diye ettiğim duanın kabul edilip edilmediğini her akşam meteoroloji bültenlerinden takip ediyorum. Üç gündür uğramıyor. Mevsim kış.

Sevgili Kızım,

Bulunduğum binanın önünde kocaman bir bahçe var. Bahçede oynayan çocuklar, fark edince nasıl da kaçışıp duruyorlar bir aşkın elinden, şaşırırsın. Hepsi sarı kazak giymek zorunda olan çocukların en büyük sıkıntısı, yakalamaya çalıştıkları aşkın bir var olup bir yok olması. Onları o şekilde görünce, pencereyi açıp bağırıyorum: Ya sarı, ya aşk! Ne zaman sıkılsam, bir de bakıyorum ki kalbim senin mitinginden geçilmiyor. Çocuklarının alnına savaş süren gaddar babaları anlamakta zorluk çekiyorum. Oysa ben, her gece senin alnından öperek uyuyorum yanımda olmasan da. Ben, sana her baktığımda kalbini gördüm de bazı babalar kalbini söküyorlar çocuklarının. Sakın bunları söylüyorum diye kendimi akladığımı düşünme. Bir baba, her yerde üstüne yara bulaştırsa da evladının karşısında sesi değişir, rengi. Sen beni hep beyaz sandın ama aslında si-

yahtı derim. Seni göreceğim diye siyah derim beyaza dönerdi. Nereden bileceksin tabii.

Kabul olmayacak bütün duaları ediyorum burada. En çok hangi duama şaşırıyorum biliyor musun, "hamamböcekleri renkli olsun" istiyorum ya, buna işte! Renkleri siyah yerine şöyle renkli renkli olsa, annen hâlâ nefret eder miydi? Hiç sanmam! Kadın gardiyanlara açtım bu konuyu, ama üç gün susuz bıraktılar. Midelerini bulandırmışım. Annen de bir hamamböceğine şiir yazdım diye yazın son aylarında benimle iki gün boyunca konuşmamıştı.

Bulunduğum odanın duvarına yazdığım yazı yüzünden, her perşembe kâğıt paralarımızı pekmeze batırıp temizliyorum. Duvarda "Kaşlarını çatınca bir devlet sana karşı / Azan bir küfürdür taşlanan camekânlar" yazıyor. Oysa ben bunu yazarken Küba'yı düşünmüştüm. Sen, ben, annen, kedimiz Lokum pek bilmeyiz ama Küba'da zamanında çok kan dökülmüş. Öyle çok dökülmüş ki, neredeyse ölmeyen kimse kalmamış. Memurlar, doğrunun sadece kanunlar olduğunu sanıyor. Oysa ben ne doğruya ne de kanunlara inanıyorum. Ne var yani şimdi o yazıda? Kızım, sen sen ol memur olma; sen sen ol kanunlara uyma. "Doğru" diye bir şey olmadığına dair sana en yakın zamanda iki buçuk sayfalık bir yazı göndereceğim.

Gömleği yırtılmasın diye aşağı sarkmayan ben, şimdi uçurum bulsam aşağı sarkacağım. Sana hep derdim ya, "bu şehirden aşağı atacağım kendimi bir gün" diye. Yağmurun bu işte bir kabahati var. Düşemedim.

Sevgili Kızım,

Bir ölü, bir evden ancak bir kez dışarı çıkar. Sen hiç bilmedin ama ben hangi eve varsam oradan her gün ölü çıktım.

Annene selamlar.

Bir Ah'ın Uzatacağı Ayakları Yoktur

Kalbim!

Bazen evlerinin önünde oturan kadınlara gelin önerdin sen. Övdüğün yosmalar seni şaşırtmadı da mahcup etti her seferinde. "Son" dedin, "bu son tavsiyem olacak!" Yoksullara ait o tek fotoğrafın ateşe düşmesi gibi sen de yollara düştün. Yokuş olsa da yolun doğusu gittin sen. "Nasılsa" dedin söylenerek, everdiğim bir gelin yolda toplar beni.

İnsan yola koyulunca ne çok dökülene rastlıyor.

Ne zaman bir eve varsan fark ettin mi, zili bozuk bir kapıya denk geldin. Seslendiğinde seni duyan olmadı da, içeriden gelen sesler, balkondan yarası sarkan şık adamlara bir misafirin kapıdan nasıl veda ettiğini gösterdi. Bilirsin, karlı günlerde vakit dar olur. Sen ne zaman bir soğuk görsen, bir ayaz, kozalağını özleyen bir ağaç, tenekede yaktıkları ateşle ellerini ısıtan pazarcılar, her zaman kapısının zili bozuk o evlere sökün ettin. Bu söz dinlememe huyun kötü. Dostların, kapısını çaldığın evler ile gitmekten çekindiğin evlerin arasındaki fırtınadan ne zaman seni kurtarmak istese bir yarasa gibi davrandın.

Senin yalnızlığına maya çalan da bu soğuklar oldu.

Ceplerine taş doldurmuş çocuklar gibi uyurdun sen. Yağmurda koşmaya dönüşen çocukluğunu, kedilerin kuyruğuna taş bağladığın çocukluğunu, karıncalara sakalık yaptığın çocukluğunu ağzından kaçırınca bir kör dövüşüne dönüşüyorsun. Çocukken mahallende çamur ahalisi vardı. Onların arasında sen, kredi kartı ekstresi gelen babalar gibi kenarda dururdun. Örneğin; el sürülünce uyuz olmaktan korkulan başıboş köpekleri severdin, onlar taş atarlardı gülerek. Bir arkadaşın kızamık çıkardı diye sen tıp kitapları aramaya başlardın. Onlar, başka mahalleden sevmedikleri bir oğlanı çağırırlardı. "Kaleye adam gerekiyor" derlerdi. Hiç olmadık vakitlerde, dünyanın ilk kurulduğu günle konuşan birilerini arardın. Hiç kimse tarafından bakılmamış aynaların olurdu senin.

Kimileri, başlarına sürdükleri karanlıkla oturur.

Bir gün yaşadığın yerden, doğduğun yerden ayrılma vakti gelmişti. Çok oldu, hatırlamazsın. İçip içip sevdiği kızı ağlayarak anlatan sarhoş adamlar gibiydin terminalde. Sana hazırladığı erzakı verirken zorla gülmeye çalışan sevdiğini ardında bıraktığın gün senin kıyametin oldu. Her şeyi bir aşk gibi seven çocuklar ölene kadar iflah olmaz. O soru sormaya çekiniyordu, sen onu bırakırken. Yüzü, kum torbalarını andıran kadının ağrılı yalnızlığında sen başka, sen uzak, sen büyük bir şehirdeydin. Hiçbir teselli, annenin azarının yerini bile tutmadı. Caddelerde dolaşıp durdun sonra, sanki mesaisi hiç bitmeyen bekçiler gibi dolaşıp durdun. İçine sürekli odun atılan şömineler gibiydin caddelerde. İşte o günlerde dişlerini unla fırçaladın sen, taziyelere gidip telefonuna yüklediğin oynak havaları çalmaya başladın. Ülkene verdiğin nota yüzünden, elçi-

si geri çekilmiş kızgın milletlere döndün. Yaşlı kadınların kucağında oturan kedilere, onları tırmalatıp günaha soktun. Maç önlerinde su satan kimi görsen yanında taşıdığın zabıta kıyafetlerini üstüne geçirdin.

Gidecek yeri olmayanların kaldıkları yerde mutlu olduğu görülmemiştir.

Kalbim!
Bir ah'ın uzatacağı ayakları yoktur.

Nasreddin Hoca'yı Sevmiyorum

Evde bir heyecan var. O heyecanın, her zamankinden çok konuşup daha fazla şımarmamın da bir sebebi var. Hafta sonu kendi başıma ilk kez şehre gideceğim için mutluyum. İlk kez, yanımda kimse olmadan. Kimsenin elinden tutmayacak, sevdiğim vitrinlerden çekiştirilerek uzaklaştırılmayacağım.

Küçük olmanın en büyük şanssızlıklarından biri; el tutanların, onları bütün sevimli şeylerden çekiştirerek uzaklaştırmasıdır. Balonun kıymetini asla anlamayan büyükler, çocukların isteklerine itiraz ettikçe büyük olduklarına daha fazla inanırlar. Onları bu inanca sürükleyen şeyin balon yerine sabahları onları zorla uyandıran çalar saatler olduğuna inanıyorum.

Şehre on beş dakika süren yolculukta otobüsün koltuğuna tek başına oturmak benim için büyük bir şeydi. Otobüs biletinin parasını ödemek benim için erkekliğe adım atmanın ilk belirtisi olacaktı.

Sabah erkenden uyanılacaktı. En güzel elbiseler giyilecekti. Pabuçlarım siyah boya olmadığından ıslak mutfak beziyle silinecekti. Annemin elleri öpülecek ve sekerek otobüse binilecekti. Aldığım otobüs biletini bilet kutusuna atarken yaşayacağım gururu bile hesaplamıştım. Otobüste en, en ön koltuğa oturur-

ken öğlen yemek yiyeceğim lokantanın hayalini kuracaktım. Köyde yaşayanlar için lokantada yemek yemek o kadar önemlidir ki; ancak köyde yaşayanlar bilir. Otobüsten inerken beni tanıyan şoförün; "dikkatli ol!" demesine cevap dahi bulmuştum: "Sen kendine dikkat et!"

Ertesi gün her şey umduğum gibi oldu. Annemin elini öpüp otobüste en öne oturmuş, şoföre ağzının payını vermiştim.

Birkaç saat sonra dişime göre bir kitabevi buldum. Çocuk kitaplarının satıldığı bölüm, diğer raflar arasında hemen göze çarpıyordu. Bunun neden böyle olduğunu sonraları fark ettim. Ama söylemem. Kitapçı yüzüme bakmasa bile ben kitaplara bakmaya başlamıştım. Kitapları elime aldıkça fazla kilolarından kurtulmuş bir halterci kadar sevinç duyuyordum. Beğendiğim her kitap, daha önce beğendiğim bir başka kitabı unutmama sebep oluyordu. En çok dikkatimi çeken kitap ise kapağında eşeğe ters binen aksakallı dedenin yer aldığı kitap olmuştu. O sevimli dedenin eşeğinin yanındaki yığınla birikmiş çocuktan biri olmayı çok istemiştim. "Kitap kapaklarına beni sokacak bir makina var mıdır?" diye düşündüm. Yoktu. Kitabın ücretini öderken bir an evvel eve varmayı istiyordum, ama lokantada yemek yemeden dönemezdim. Hem kitabın, hem de yaprak dönerin ücretini ödeyerek eve döndüm.

Akşam olunca evdekilere bütün gün yaptıklarımı biraz da abartarak anlattım. İlk kez tek başına şehre inip gelmenin güveniyle yerimde duramıyordum. Kitabın kapağıyla göz göze geldikçe günün tüm yorgunluğumu unutuyordum. İlk fıkra, sevimli dededen düdük isteyen çocukların yer aldığı fıkraydı: "Parayı veren düdüğü çalar!"

Tarihte canımı sıkan ilk cümle bu oldu. "Parayı veren düdüğü çalar!"

Nasreddin Hoca şehre giderken çocuklar etrafını sarıp Hoca'dan birkaç istekte bulunurlar. Bütün çocukların ortak is-

teği düdük olur. İsteyenin çok, parayı verenin tek olduğu bir şenlik gibidir o an. Akşama doğru uzaktan Hoca ile eşeği gözükür.

Hoca köye döndüğünde tüm çocuklar etrafını yine sarıyor, sipariş ettikleri düdüklerine kavuşmak için sabırsızlanıyorlardı. Hoca ise, gülerek cebinden tek bir düdük çıkarıyor ve düdüğün parasını veren çocuğa yönelerek emaneti teslim ediyordu. Diğer çocuklara da: 'Parayı veren düdüğü çalar!' diyordu.

Şaşırmıştım, çünkü para vermedi diye kendisine uzanan minicik ellere o uğursuz cümle Nasreddin Hoca tarafından hiç düşünülmeden, hiç umursanmadan bir çırpıda söyleniyordu. Ben bir çocuktum. Parayla tek alışverişim çikolata ile şeker olduğu için parayı da, alışı da, verişi de pek bilmiyordum. "Nasıl?" diyordum, "Nasıl olur da para vermedi diye çocuklar terslenir?" Koskoca adam hiç düşünmez mi çocukların uğrayacağı hüsranı ve hayal kırıklığını? "Kapitalizm" kelimesinin anlamını öğrendiğimde Hoca ile benzerliğini kurmam da çok sürmedi zaten. Daha ilk sayfalarda başlamıştı kitaba dair hayal kırıklığım.

Hayal çocukların olsun, kırıklık büyüklerin.

İkinci fıkra daha beterdi. Hoca, oğluna su doldursun diye testiyi veriyor, ardından da çocuğunun suratına sebepsiz yere tokadı patlatıyordu. Durup dururken attığı tokata sinirlenen ahaliye ise şu cevabı veriyordu: "İş işten geçmeden."

Hoca, eğitimin eli sopalı, yüzü tokat izleri içinde gerçekleşeceğini öyle fütursuzca anlatıyordu ki; bu kitabı aldığıma alacağıma bin pişman olmuştum. Bütün fıkralarındaki kurnazlıkların, hazırcevaplığının şaşkınlığını yaşıyordum. Hele bir "Kazan" fıkrası var ki, şimdi düşünüyorum da bir insanı dolandırmanın en güzel yolunun önce güven vermek olduğunu bana pespaye bir şekilde anlatıyordu kitap.

Pazartesi sabahı kalkıp okula gittim. Ders başlamıştı. Öğretmenimiz tek tek bizlere aldığımız kitapları soruyor, beğenip

beğenmediğimizi merak ediyordu. Sıra bana gelmişti. Kimi okuduğumu sorduğunda "Nasreddin Hoca Fıkraları," dedim ve hemen arkasından ekledim: "Ben bu adamı hiç sevmedim." Verdiğim cevap öğretmenimi de, arkadaşlarımı da şaşırtmıştı. Niçin sevmediğimi anlatınca öğretmenimiz çağırıp alnımdan öptü.

O günden sonra ne Nasreddin Hoca'yı, ne tüccarları, ne işini bilenleri, ne de testiyi kırmasın diye çocuklarına önceden tokat atan babaları sevdim.

Ne Kadar Geç Kalsak da Kıyamete Yetişeceğiz

Kaç zamandır kimsenin ayırdına varamadığı bir bıkkınlık içindeyim. Elini güneşe siper etmiş tütün satan adamların mesaisine yalvarması gibi güne bitsin diye dilekçe yazıyorum. Bildiğinizi tahmin etmiyorum; ömrünü aşkta ve yoksullukta kaybedenler suça bulaşmadan uslanmazlar.

Bu şehrin neresindeyiz?

Benden daha küçük bir vapurun güvertesinde yolculuk ederken bu soruyla uyandım. Kalabalığına kendisi karar vermiş, bütün veresiye defterlerinin arkasında imzası bulunan, hangi mevsime yüz verse onunla üşüdüğümüz; denizi, fotoğrafları ve randevu verilecek heykelleri bol bu şehirde, ölülere armağan edilen bir beddua gibi hissediyorum kendimi. Yüzünden daha çok gün almış çocukların yeteneklerini ballandırarak anlatması gibi cenk edip duruyoruz birbirimizle. Ne onun benden şikâyet etmediği bir gün oluyor, ne benim ona sığdığım birkaç dakika.

İnsan, içine sığmadığı bir şehrin neresinde olur ki? İnsan, içine sığmadığı bir şehrin hem her köşesinde oluyor, hem hiçbir yerinde.

Şehrin içine sığmadığım zamanlar, oğlunun ismini ansiklopedide bulamayan bir annenin sevinci, Sübhaneke'yi eve gelen misafirlere ezberden okuyan çocuk oluyorum. Şehrin içine sığmadığım zamanlar, sır verdiklerime aslında bıçak da verdiğimi fark ediyorum. Fenerbahçe sarısı bir saça sahip kimi görsem, bu koşuşturmanın beni ayakta nasıl tutacağını bilemiyorum. Benim hükmüm bu şehre geçmiyor.

Üzüm sepetlerinin bir işe yaramadığı bu kentte nereye bakarsam bakayım orası devlete dönüşüyor. Nereye gidersem gideyim ya dar geliyor, ya da küçücük kalıyorum meydanlarında. Beni bir hovarda gibi peşi sıra koşturan bu şehirde her sabah "koğuş kalk!" sesiyle uyanıyorum. Birkaç hayalin tuttuğu alkış, göğsümü kabartsa da giydiğim kaşmir kazaklar ellerime mani olamıyor. Durup durup kendimi alkışlıyorum. Ne çok erkek kelebek arayıp durdum ben içine sığamadığım bu şehirde? Bekçi düdükleri benim için çaldı; birbiriyle küs olan akrabalar, benim bu açıklarımla barıştı. Bilirsiniz, insanlar başkalarının zaaflarını masaya yatırdığında pekişen dostluklar olur. Çingenelere, aşkını pazarlayan gençlerin arasında kendimi ayıklıyordum.

Bu şehir beni ne zaman ilahi olmayan bir dine çevirmek istese dimdik durdum karşısında. Takım elbiseme bakınca beni patron zanneden dilencilere taksitlerimi hissettirmedim. Uzamaktan yorulmuş bir sarmaşığa ellerimle su verdim. Ne zaman bir soğuk, Balkanlar'dan gelse, aklıma apartman önlerini temizleyen kapıcılar düştü. Rüzgâr, ne zaman oynak esse tek başına kalmış servilere "geçmiş olsun" ziyaretine gittim. Bir işçi, hakkını alamayınca sendika kurup başına geçen de bendim. Belki fark etmişsinizdir; oysa düşünmek olmasa ne kadar mutlu olacaktım dünyada.

Jandarma karakollarını, polis karakollarından ayırt edemeyenler ile dost olduk burada. Serviler son duasını rüzgârlarla

okudu. Sarmaşıklar uzarken zeytin çekirdeklerinden yapılmış tespihi çekti. İslamiyet'i, dilenirken kimseye bırakmayan dilenciler, verdiğim bahşişten sonra bir daha hiç dilenmedi. İşçiler emekli olunca yerlerine bir zenginin tek çocuğunu yerleştirdi. Birçok şeye yetişemesek de hepimiz şunu öğrendik:

Ne kadar geç kalırsak kalalım hepimiz kıyamete yetişeceğiz.

Hayatında ilk kez sigortalı olan bir korsanın heyecanını yanıma alarak altını üstüne getirdiğim bu şehirde benden daha küçük bir vapurun güvertesindeyim. Karşımda, neşesi yüzyıl önce kaçmış gibi bir kadın beni süzüyor. İçinden ne geçiriyor bilmiyorum, ama vapur karaya yanaşır yanaşmaz belli ki gidecek bir evi var; olanı biteni anlatacağı bir kocası. İşte şimdi inmek için ayaklandı.

Kadın! Benim yurdum neresi?

Yoksa Yüzümüze Bakmazdı Bu Kız

Ne tarihin, ne de falların bahsettiği hayatlara benzemiyordu yaşadıklarım. Al basmasın diye bebekliğimi kırk gün kırk gece eşikten geçirmeyen annem, şu imtihanı bir türlü verememiş oğlunun her sabah gözünü ovuşturarak sanki bir işi varmış gibi evden çabucak çıktığını görse ne derdi kim bilir? Bir acelem olmasa da randevuma hep gecikecekmiş gibi, fotokopiyle çoğaltılmış sabahlarda evden çıkıp elini tutardım trafiğin. Dokunmadığım uzak, dokunmadığım huzursuzluk, dokunmadığım umut kalmıyordu.

Caddelerden geçen tabutların içinin boş ya da dolu olduğunu işte o günlerde gördüm. Sadece onu mu? Dağınık yüzleriyle boşanmaktan pişman olmuş adamları, yaşıtları içinde sürekli "abla" görevini üstlenen kızların gizli hüzünlerini de o günlerde öğrendim. Camların ötesine yerleşmiş masalların içinde figüran tavırlarım, işte o zamanlardan kalma bana.

Serin ev içlerinde, önüne hâlâ özenle öğlen yemeği konan arkadaşlarım aklıma düştükçe gençliğime inanmaktan başka elimden bir şey gelmiyordu.

İnsan, gençliğine inandıkça üstesinden gelemeyeceği hiçbir şey yokmuş gibi geliyor. Yanımda insandan çok uğultu olma-

sına rağmen kendime bile itiraf etmekten çekindiğim kahramanlıklarımı hep diri tutuyordum. Pencere kenarında yaşlanan komşularımla tek bir kelam etmesek de onların da bana olan inancı gittikçe azalıyordu. En azından, diyordum, onlar pencere kenarlarında yaşlanırken bari onları utandırmayayım. Küçücük bir anı gibiydim teyzelerin ve amcaların gözünde.

Hayır, bunca sözü duyunca "her şey kötüye gidiyor" sanma. Gökyüzüyle aramdaki mesafeyi yok eden güzel şeyler de oluyordu. Mesela; pazartesi, salı, makarna ve diğer günler.

Aylak aylak gezip birbirimizi yangınımıza davet ettiğimiz birçok insanla o günlerde tanıştım. Yangını ortak olanlar ölse de, kalsa da aynı çağdan sayılır. Birbirimizi bir şekilde bir köşede buluyor, dünyanın ve kavgaların bizi hak etmediğine kendimizi inandırıyorduk.

Kimler yoktu ki tanıştığım onca insan arasında? Çocukken hangi arkadaşına gitse "Git bizim evden!" saldırısına maruz kalanları mı ararsınız, ömründe bir kez aldığı plastik topu kimseye göstermeden yıllarca patlatmayarak saklayanları mı, örnek olmak amacıyla ayağını mahsustan sakatlayan cevvalleri mi, dünyaya yatkın aileleri arasında endişesi kendini kemiren devrimcileri mi? Yine de hepimiz, önümüzdeki zarı, aşkta kaybedenlere atıyorduk.

Onların içinde biri farklıydı benim için. Kalbim, beni ne kadar kan içinde bıraktıysa onun kalbinin de onu o kadar kan içinde bıraktığını biliyordum. İkimiz de berber çırağı olma yaşının elli olacağını bile iddia edecek kadar idealist kalmıştık hayatın içinde. Kömüre "altın" desem o bana inanıyordu; o "hadi rüzgârı kovalayalım" dese, yalınayak koşmaya ondan önce başlıyordum. Yorulup iki yana o kadar çok düştük ki onunla, anlatamam.

Bir gün pencere kenarındaki teyzelerin ve amcaların meraklı bakışları arasında sabah erkenden kalkıp yanına gitmiş-

tim. Odası da kendisi gibi ne aransa bulunamayacak kadar dağınıktı.

Artık titizlikten gına gelmiş bana o dağınıklık saray yavrusunu anımsatıyordu. Çok fazla konuşmazdık, ama bu suskun hallerimizin ne anlattığını o da, ben de çok iyi bilirdik. En iyi susan bendim ama bazen geçiyordu beni bu konuda. İşte böyle sabahlardan biriydi. Bizim sessizliğimiz biraz da tüfengini temizleyen avcıları hatırlatıyordu. Birazdan o sessizlik bozulacak, gençlerini yutan devrime dönüşecektik.

Arabasının olduğu yere doğru yürümeye başladık. O nereye park etse, bütün arabalardan daha eski gözüken otomobilinin içi servetten de, güçten de epey uzaktı. Kibrit çöpü olmadan tutmayan farları yanmayan arabamın düğmeleri bana ondan miras kaldı. Halbuki hiç gülmemiştim.

"Nereye gidiyoruz?" diye sorulmaz arkadaşlıkta. Bunu öğreneli epey vakit olmuştu. Acelemiz yoktu ama öyle hızlı gidiyorduk ki sanki biçilmeyi bekleyen ekinler bize küsecek, yaylım ateşiyle taranan isyancıların ölüsünü biz toprağa verecektik.

Ne o konuşuyordu arabanın içinde ne de benim ağzımı bıçak açıyordu. Yolun ne kadar süreceğini bilmediğim halde her an inecekmişçesine hazır bekliyor, panzerler birazdan üstümden geçecekmiş gibi koltuğa saklanıyordum. Birdenbire yalpalayan, son hızla ve sürekli şerit değiştirmeye başlayan otomobilin içinde birazdan doğal bir felaketle karşılaşacağımız ânı beklemeye başlamıştım. Hayra yorulacak bir şeyler olmadığı kesindi, ama yine de takla atana kadar susmayı bekliyordum. "Nasılsa," diyordum içimden "yenilmişlere tarih sorulmaz."

Bu yalpalama, bu şerit değiştirme, bu kaza yapma hırsımız ve azmimiz bir süre sonra son buldu. Önümüzde aniden duran arabadan uzun boylu bir kız çıktı. Kızın, üstümüze ağız dolusu küfürlerle yaklaşıp gözümüze biber gazı sıktığını, sonra da hızlıca oradan uzaklaştığını hatırlıyorum en son.

Arkadaşlığımıza ihanet edip sordum yine de: "Neden kaza yapmak ve yaptırmak için o kadar uğraştık ki?"

"Sen bilmezsin!" dedi. "Yoksa yüzümüze bir kez bile bakmazdı bu kız."

Otel Almaya Gidiyordum

Cebimde hiç param yoktu ve kurtuluşumun ancak otel satın alınca gerçekleşeceğine inanıyordum. Sizin için kurtulmak ne ifade eder bilmiyorum ama benim için kurtulmak; o günlerde beş yıldızlı bir otelin sahibi olmak demekti. Dallardan aşağı sarkan iki yarasa, deniz yollarından emekli bir adam ve kalbi kırık diye sonbaharda sıcak ülkelere göçmeyip canını oturduğum sitenin çatılarında sıkan leylek balkonda beni gözetliyordu. Gece müthiş bir medeniyetti. Ben satılık otel ilanını balkonda uzun uzun düşünürken.

Fakülteden çıkış belgemi alalı henüz sekiz ay bile olmamıştı. Yoksul ama yoksulluğuna bakmayıp idealleri peşinde koşan her genç gibi öğretmen olmak istemiyordum. Büyük işler başarmalıydım. Hiçbir şey yapmasam dershane açmalıydım mesela. Bu küçük hedefimin yanında başka ideallerim kafamın içini panayır alanına çevirmeye yetiyordu. Kötülerin kuyruğuna teneke bağlayacak kediler eğitebilirdim. Gelenin kim olduğunu merak etmeyen bir kavim oluşturmak ise tarihe hediye edeceğim insanlık için büyük ama benim için sıradan projelerden biriydi. Niye mi merak etmemeliler? Merak duygusu bana her zaman yapay gelmiştir. İnsanlar genellikle başka-

larını dinlemezler, asıl dinledikleri o an gidermeye çalıştıkları meraklarıdır.

Cebimde otelin bulunduğu şehre gidecek yol param bile yoktu ama ben o beş yıldızlı oteli satın almayı kafama koymuştum. Otel İzmir'in Çeşme'sindeydi, Çeşme'nin Ilıca'sında; ben İstanbul'da. Otelin fiyatını telefonda sorduğumda otuz iki milyon dolar demişlerdi; ceplerimdeki bütün paraları toplasam otuz lira dahi etmiyordu. Otelin duvarları ilanda gördüğüm gibiyse eğer bembeyazdı, bense anadan esmer. Otelin bir sahibi vardı, belki üç, belki yedi; benim sahibi olduğum en değerli şey ikinci el bir telefondu.

Parmaklarının ucu cetvelle tanışmamış kimseler anlayamaz beni. Tramvayda göz göze gelmenin göz göze gelmemek olduğunu bilmeyenler de. İnsan bu şartlarda ancak her şeye inanmıyorsa otel almaya niyetlenir ve o oteli alacağına inanır. Her şeye artık o kadar çok inanmıyordum ki. O zaman bu oteli satın alabilirdim.

Unutkan bir kadın bulmak imkânsızdır. Erkekler ise bu konuda daha ehlileştirilmiş durumda. Birkaç yıl önce birbirimize küstüğümüz ama yeni yeni eski samimi günlerimize döndüğümüz reklam ajansı sahibi arkadaşım Vedat'ı arayıp Çeşme'ye gidiş-dönüş için yol parasını isteyecektim. Küslüğün iyi yönlerinden biri, küslük bittikten sonra o ilk heyecanla eskisinden daha yakın olmanızdır. Ben de buna güvendim zaten. Telefonla aradığımda –ki ödemeli aradım– "Hemen gel, ne kadar lazımsa vereyim," dedi. Ne Vedat, ne ben niye küstüğümüzü gerçekten hatırlamıyorduk.

İnsan suç işlemekten korktuğu için edebiyata bulaşır ve şiir yazar. O günlerde suç işleyecek cesaretim vardı. Oteli alacaktım ve vergisini geciktirerek turizmin üstesinden gelecektim. Telefon açıp otelin fiyatını sorduğumda beni 1 Mayıs'ta beklediklerini söyleyip davet ettiler. Ne de olsa oteli almaya talip

zengin bir adam vardı ahizenin diğer ucunda. Kibarlık bir budalalıktı oysa benim için. Evet, o zamanlar bile. İnce olmak, kibar olmaktan elbette çok daha mühimdir.

Mayısın 1'inde davet ettiler otele. Gidip oteli görecek, beğenirsem pazarlık edecektim. Nisan ayının 30'una aldığım biletin günü gelmişti. Gece 11, İzmir otobüsüyle Çeşme'ye gidiyordum. Telefonda bana oteli tarif eden adama beni almalarına gerek olmadığını söylerken yön bulma duyguma çok güveniyordum. "Ilıca'ya geldikten sonra otele varmak için uzun bir yol var," demişti çünkü. Olsun, ben bulabilirdim.

Nasıl seyahat ettiğimi hatırlamıyorum şimdilerde. Muhtemelen yanımdakiyle konuşmamak için pencereden dışarı bakmaya epey çabaladım. Biraz heyecan olsa da çekleri bankadan hiç dönmemiş yirmi yıllık büyük bir işadamı kadar kendime güveniyordum. Ne de olsa kendine güvenmek bizim işimiz.

Önce İzmir'e indim, yaklaşık sekiz saat yolculuk yaptıktan sonra. Çeşme'ye gidişim yaklaşık iki saat sürdü. Ilıca'ya indiğimde ise aklımdaki tek şey bir an evvel otele varmaktı. Ilıca'da esnafın birine oteli sorduğumda (şimdi adını çok merak ettiğiniz için söyleyeyim; otelin adı Kerasus'tu) otelin yaklaşık on dakikalık bir yürüyüş mesafesinde olduğunu öğrenince yürümeye başladım.

Otele giden yol ormanlık bir alandı. Karıncalara da, baykuşlara da, köstebeklere de yer vardı o ağaçlık alanda. Henüz sezon açılmadığı için yoldan araba da geçmiyordu. Elimde içine tişört, diş fırçası, temiz bir çift çorap koyduğum BİM poşeti ile sallanarak yürürken işte otel gözükmüştü. Otel değil sanki saraya benziyordu gördüğüm bina. Bilmiyordum kapıdaki iki güvenlik görevlisinin beni beklediğini. "Buyrun, Kemal Bey de sizi bekliyor."

Yanımda bana refakat eden garsonla otelin beşinci katına çıkarken bir Türk filmi sahnesiyle karşılaşacağımı hiç beklemi-

yordum. Koltuğun arkasından sadece kafası gözüken adamın biri, içeri girmemize rağmen birkaç saniye boyunca bize dönmeyip pencereden denizi seyretmeye devam etti. Bize doğru döndüğünde ise ilk bakışta anladı sanırım; ne benim bu oteli satın alacak paraya sahip olduğumu, ne de bedava verse bile devasa oteli işletemeyeceğimi. Bir fincan çay ikram ettikten sonra pazarlık bile etmeden garsonuna emir verdi. "Bülent'e oteli gezdirin, sonra da kumsala bir insin."

Ama bana Bülent Bey demedi. Ben bütün suçu bana mahcubiyet duygusunu yüzüme geren BİM poşetine attım. "Keşke yanımda o poşeti hiç taşımasaydım," diye söylenerek.

Garson bana bütün oteli gezdirmedi, kumsalı gezerken artık yanımda bile durmaya tenezzül etmedi. Yavuklusuyla şiveli şiveli konuşuyordu: "Kız ben seni yerim!" Olay sadece beş metre uzağımda gerçekleşiyordu.

Hafıza gerçek olanı hatırlar. Halbuki gerçek, bize hiçbir zaman lazım olmadı.

Kürt Kızının Elleri

En çok kıyameti ertelerdim onu gördüğüm vakit.

Onu gördüğüm vakit dünyada yer kalmazdı kimseye.

Özer'in sessizliği kadar benim sessizliğim de o küçücük şehre kibirle yayılırdı. Biz o küçük ilçede kendimize sığınmayı ona bakarken öğrendik. Ona bakmak çaresizliğe bakmaktı.

Çocuklar hoşlanmadığı bir ailenin evine gitmek istemezler. Bizim üstümüzde, direnenlerin yaptığı huysuzluklar eksik olmazdı. Bunu kimseye anlatamıyorduk. En çok da gölgemizden kurtulmak için döndüğümüz köşeler aklımda benim.

Özer'i üniversiteden sonra kilo almış, saçları dökülmüş şekilde görünce şaşırmıştım. Üstelik gülerken aniden ciddileşmeye başlamıştı. Bizim Özer ile hikâyemiz en çok o pastanede başladı.

Dünyanın en uzak pastanesiydi orası. İki yıl gidip gelmeme rağmen adını öğrenemediğim, iyi bir rüya gibi ortalıkta gezinen kız ise dünyanın bize en uzak kızı. Pastaneye her gidişimizde olmadığını bilerek Türk kahvesi isterdik ondan.

Kahveyi sevdiğim söylenemez. Hatta hiç sevmem. Ben kahveyi en çok falcıların yalanlarına ve evlenememiş kızlara yakıştırırım. Ama dedim ya iyi bir rüya gibi ortalıkta salınan kız en

çok kahve istediğimizde masamızın yanında beklerdi.

Sipariş verdiğimizde hemen getirirdi. Başımızın dönmesi için yerine dönmeye başlaması yeterliydi. Bu pastane yolun karşısındaydı. Zaten o küçük şehirde iki pastane vardı. İkisi de yolun karşısındaydı.

Adı Helin miydi, Rojin mi, Hülya mı, Elizabeth mi bilmiyorum. Orada çalışmaya başladığından beri o pastane yolun hep karşısında kaldı. Tabelası reklamcıların elinden çıkmış birkaç yerden biriydi orası. Devlet dairesine girerken efendisinin önüne çıkmış gibi saygıda hiç kusur etmeyen adamların ne için orada olduğunu anlamadığı, Özer ve benim beynimize ise hayret olan bir yer. Kaç masası, kaç sandalyesi, kaç kül tablası olduğunu saymak aklımıza gelmedi. Ne zaman o pastaneye gitsek, patrona en uzak masaya otururduk. Çünkü her şeyin bittiği yerde o çoğalıyordu. Ne zaman pastaneye gitsek onun gelmesini beklerken gazete okur gibi yapardık. Ben, Özer'e fark ettirmeden aklımdan birçok konuşma başlatıyor, o masaya doğru yaklaşınca hiçbirini ona yakıştıramayıp unutuyordum.

"Türk kahvesi var mı acaba?"

"Yok, ama patronuma söyleyeyim. Malzemesini alırsa yaparım. Pek yapmasını bilmiyorum ama öğrenirim. Çok zor değil sanırım, biraz su, biraz kahve. Ama cezve yok ki."

Siparişlerimizi getirir getirmez yerine dönüp dışarıyı seyreden kızın cevapları kahve istediğimizde uzuyordu. Ben kahve istemesem, Özer hemen kulağıma fısıldıyordu: Türk kahvesi var mı?

Gözleri. Kürt gözleri kahve kokardı. Elleri. Kürt elleri orta şekerli, bol köpüklü. Başka masalarda oturan ve sabah akşam alacakları emekli ikramiyesini şimdiden hesaplamaya başlayan hepsi öğretmen ama hiçbiri tok olmayan arkadaşlarımız söze dalardı: "Okulda kahve yapılmasını da biz öğretelim bari!" Ne şekersiz kalırdı o sözler bir bilselerdi.

Tekrar tekrar okuduğumuz gazete sayfaları bitip tekrar tekrar içtiğimiz çaylar artık adisyonlara sığmayınca, O gelirdi boş bardakları masamızdan toplamak için. Hemen gidesimiz gelirdi. Bu gidiş, yeniden pastaneye gelmemize sebep olacağı için bana da, Özer'e de dayanılmaz çekici gelirdi. O küçük, o her yerden uzak şehri boydan boya gezip saatlerin geçtiğini sanarak tekrar pastaneye dönerdik.

Aynı masa, aynı gazetenin aynı sayfaları. Masamıza yine gelirdi. Kızaran yüzümü heyecandan titreyen ellerimle kapatmaya çalışırken, O masamızın yanında biraz daha kalsın diye; daha çok soru sorar, daha çok kahve ister, daha çok utanırdım. Gazeteye başımı gömerken yine Türk kahvesi isterdik. Ya Özer, ya ben.

Pastaneden ayrılırken bizi yolcu ederdi. "Patronun cezve alsın," demeyi her zaman unuturdum. Günler geçtikçe cezveye de patronuna da düşman olmuştuk. Türk kahvesinden çok Kürt kızının orada beklemesini seviyordum. Olmayan kahvenin kokusunun, birkaç soru-cevap arasında bana, sana ve dünyaya sinmesini seviyordum.

Hiç içemedik o kahveyi. Ne karşılıklı, ne de senin elinden. Ama sen Kürt kızı! Türk kahvesi koktukça; tüm farklılıklar orta şekerli, tüm pastaneler yolun karşısı.

Sahi, Özer neredesin? Senin yazdığın geçmişini bak nasıl sahiplendim!

Yaşadığım Bunca Yıl

Yaşadığım bunca yıl peşimi hiç bırakmayan uygunsuzluklarımla didişip durdum. Ne lüzumundan daha fazlaydı ettiğim bu mücadele, ne de çetrefilli bir yolun yolcusuna takındığı o alaycı gülümsemesinden daha az. Parmak hesabına sığmayan, en olmadık yerlerde kaybettiğim irili ufaklı birçok hevesim; darbe esnasında hırpalanan köylü gençlerin sloganları gibi şaşkına dönmüş hayallerimle ne zaman baş başa kalsak boşaltılmış bir apartman dairesinin sessizliğine gömüldüm.

Kendimi bir değerle mukayese edemezdim ben. Hayır, sakın ola ki bunu, çarşı esnafının müşterisi ve parası en bol, görgüsü ve nezaketi en az, sonradan görme tüccarlarının yaman halleriyle bir kantarın omuzlarında tartmayın. Kendimi bildim bileli benim iştahım hiç gerinmedi. Tohumum yağmurdan bir damla rahmet isterken utandı. Dişlediğim bütün meyvelere özrümü hemen sundum. Yere düşmüş yaprakların, bir kızın defterleri arasında saklanan çiçeklerden alacaklı olduğunu bana çarpım tablosu öğretti.

Gençliğe ilk adımımı attığım yıllarda, arkadaşlarımla aramızda geçen şeyler gün geçtikçe çekilmez bir hal alıyordu. Şimdilerde hatırlıyorum da, bir öksürük nöbeti gibi olur ol-

maz yerlerde yakama yapışırdı yaşıtlarımla ötekiliğim. Gitmek, uzaklaşmak isterdim. Şöyle derdim hep: Gitmenin en güzeli artık hiç haber alınamamasıdır.

Aşkla ilk tanışmam o yıllara denk düşer. Şeytan, ateşi insandan nasıl çalmışsa tam aksine onu her gördüğümde kalbime har düşüren, her gece uzandığım yatağı muharebe meydanına çevirmeme sebep olan kız komşumuz değildi. Özlediğimde hiç varılamayacak kadar uzak ve meşakkatli bir yola sahip, onu görüp utandığımda kendimi evlerinin içinde hissedecek kadar yakın. Tahta çitlerin arasına saklanmış evlerinin önünden geçerken her seferinde kırmızıyı ihlal eden bir sürücü gibi olurdum. Biraz suçlu, biraz suçsuz, biraz acemi. Savrulmanın ne demek olduğunu, ateşe düşmüş bir kalbin insanı nasıl da bir bataklığa sürüklediğini ilk, sevdiğimde anladım. Sandım ki, beni sükûnete erdirecek olan şey, onun elleriydi. Onun elleri, kötü habercilerin getirdiği uğursuz mesajlar gibi deli gömleğini üstüme itinayla giydirdi.

Terk edilmenin ne demek olduğunu anlamam için sevmem gerekiyormuş. Sevdim zaten. Beni sevdiğini, Türkçe defterinden yırttığı çizgili kâğıtlara yazan ilk sevdiğim kız "ben onu istemedim" diye terk etti beni. Evet, istemedim çünkü çocuk sesleri olmasa "harabe" diye yanına gidilmeye korkulacak okulumuzun bahçesinde erkeklerin de olduğu takımla voleybol oynuyor, üstelik hep birlikte arada bir kahkaha atıyorlardı. İçimde onu hain ilan etmiştim. "Bana ihanet ettin," diye başlayıp şımarık bir şekilde bitirdiğim mektubuma kızgınlık dolu bir cevap vermişti de ben ne bana kızmasına, ne de "bir daha görüşmeyelim!" demesine anlam verememiştim. Sonraları anladım o satırların ne anlama geldiğini: "Bize nikâh düşmez artık!" diyordu.

Ben onun kardeşi olmuştum; o, benim yarım bıraktığım bir masalım. Kendimi okunmadan, hoyratça çevrilen bir kita-

bın yaprakları gibi hissediyordum. Artık gücüm de, nefesim de kalmamıştı. Bundan sonrası; onu her hatırladığımda bölünecek sessizlikler, genç yaşında dul kalmış bir sübyan, her ânını tiftikleyeceğim ondan kalma hatıralar.

Sevdiklerinden kendilerine miras olarak boşluk kalanlara hayat haciz getirmiştir. Kapımın merhametten bihaber memurlar tarafından çalınmadığı tek gün olmadı ondan sonra.

Hayata düşmüştüm ve onunla yüzleşme sıram gelmişti. Hayat bazen, kazandığı haftalıkla nabızları seyrek atan gençlerin aceleyle yolunu tuttukları genelevler oluyordu. Yeleğinin cebinde taşıdığı Bafra sigarasıyla tırnağı kirli adamların yaşadığı orta yaş bunalımı. Bazen sere serpe yolda yatan adamların polisten gazete dilenmesi, bazen de karnı deşilse bile asla Hamza olamayacak müminler. Kiralık bir katile benziyordu hayat.

Yaşadığım bunca yıl, insanlardan ne kadar kaçsam da yakınlaşıp dostluk edinmek istediğim insanlar da oldu elbet. Bunların başında her zaman seyyahlar geldi. Tutkuların madde ile telafi edildiği, kibirlilerin boynumuza attığı ilmiklerden başımızı kaldıramadığımız bu kervanda, seyyahların o albenili hayat tarzlarına imrendim durdum. Her durakta yeniden kurdukları hayatlarını diğer bir durakta yenisiyle değiştirebilen; bizler evlerimizde kıyametimizi beklerken onlar, buldukları ağaç dallarının altında gölgelenen; sabah yükselen güneşi, yeni başlayacak bir günün tantanası sanmayan bu insanlar, benim gözümde meydan okudukları hayatın hep kahramanı olmuşlardır. Bazen Evliya Çelebi olarak çıktılar karşıma, bazen Zorba, bazen de Don Kişot.

İçimden bir ses: "Seyyahlığın çıraklığı olmaz!" diyor.

Taşranın Başbakan Adayları

Fakülteye doksanlı yılların sonunda başladım. İlk yılım çarpık bacaklı erkekler ile onların göz kırpmalarına kıkır kıkır gülerek arkadaşının koluna daha sıkı sarılan kızların arasında geçti. İçine kapanık genç kızlar bu yılın sonunda yüksek sesle konuşur olmuştu. Genç erkekler ise köydeki yavuklularını yan sınıftaki güzelle değiştirecek kadar büyümeye başlamışlardı. Ben, canım ne kadar çok sıkılırsa şirkten o kadar uzaklaşacağıma inanıyordum.

Gizlice gittiğimiz Yeşilırmak'ın kıyısında Hüseyin'le kitaplar okur, mangal küllerinin yanında kendimizi şatoda gibi hissederdik. İçimizdeki üşümeyi kimsenin olmadığı yerlerde telafi ediyorduk. Hüseyin de, ben de bu kanıya o ırmak kenarında vardık: Kederden geberen adamlar sevilir ama onlarla asla evlenilmez.

Hüseyin, yürüdüğü vakit metrelerce öteden fark edilirdi. Kaldırımla yol arasındaki o ince duvarda yalpalayan birini görünce anlardım ki Hüseyin geliyor. Babasının aldığı elbisenin içine son iki senede sığmadığını anlatır dururdu. Saçlarını uzatmayı züppelik zanneden, kendi hakkında söylentiler çıkaran biriydi Hüseyin.

Tanıştığımız her yeni insan, kendimizi saklamak için iyi bir fırsattır. Gittiğimiz her yerde, yeni birileriyle karşılaşınca bu fırsat karşımıza çıkar. Okulun ilk günlerinde sınıfın arka taraflarına baktığımda, şahit olduğum samimiyetin ancak kırk yıllık bir samimiyet gönüllüsü tarafından gerçekleşeceğini düşünür, bu ergen sarhoşluğunun ne zaman biteceğine dair kendimle bahse girerdim. Girerdim, çünkü zamanın eleğine karşı duracak bir samimiyete o vakte kadar rastladığım hiç olmamıştı.

Benim bu sessizliğimde bilgelik arayan sıra arkadaşım Oktay, hemen arkamda oturup beni gizli gizli süzen, daha elindeki oyayı bitirmeden gurbete düşmüş Mehtap, kantin işletmeciliğini holding patronluğu sanan Kantinci T.. Bilirsiniz, küçük kentlerde geceleri güneş gözlüğüyle gezen yiğitler olur. Bizim Kantinci T. işte öyle biriydi. Orada kaldığım sürece sol yanına doğru aksayarak yürüyen Kantinci T.'ye az gülmedim. Onunla konuşma fırsatını ancak okulun son senesinde yakalamıştım. İnsanlığın çöküşü, alıp başını giden sadece başkalarının ahlaksızlığı, memleketin huzuru, eğitimdeki kalitenin düşüklüğü gibi konularda saatlerce Kantinci T.'yi konuşturmuş ve onu dehşetle anlattığı dünyadan kurtaracak cümleyi kalkarken söylemiştim: Sen mebus olmalısın!

İliği açılmamış sırlar ilişmeye başlıyordu. Zaman ilerledikçe kendimle bahse girdiğim hususlarda yanılmadığımı anlıyordum. Ben, marş yazdırmaya zorlayan geçmişimi, hakkında türlü hurafeler üretilmiş mağaralarda saklıyordum. Tüm hayatı ortalarda sır diye gezen arkadaşlarım ise özel hayatlarını bir bir anlatmaya başlamıştı. Onlar anlattıkça, Genç Werther ile Genç Semih arasındaki farkları bulmaya çalışırdım. Kaç sırrı defalarca yeniymiş gibi dinleyip durduğumu inanın bilmiyorum.

Bilirdim, insanın dinleyecek birilerini bulması zordu, güvenecek birilerini bulması zordu, onları anlayacak birilerini bul-

ması... İçimde kendime bile yer bulmaya zorlanırken, onlara haritalardan küçük paftalar dağıtıyordum. Onları dinleme sebeplerimden biri de bendeki bu "belki şimdi olabilir"likti. Bu durum, başlangıçta içimdeki sempatizana dokunma arzusuydu.

Uluyan sokak köpekleri, bankta oturmuş sevgililer, vazifesini ortalarda kimse yokken rahat rahat yerine getiren mahalle delilerinin hepsi beni tanırdı. Sokak aralarında güneş kaybolunca doğardım ben ve yanımda hep başka yüzler olurdu. Bu el değmemiş vakitlerin bana dokunmayacağını sanırdım. Yanımda yandaş diye gezdirdiğim herkes en fazla birkaç kez tahammül ederdi bana.

İnsanı, bulunduğu yere yabancılaştıran o yere dahil olmamasıdır. İnsanın hazzetmediği şarkılar, dahil olmadığı melodilerdir ve insan dahil olmadığı kalabalıklardan kaçar. Gençliğim, üniversitenin uzun koridorlarından da, bir bardak çay içerek saatlerce kantinde oturan herkesten uzak durmamı öğütlerdi. Durur onlara bakardım; "Ben bu yağmanın neresindeyim?" diye.

Almanya yenilmese bile biz yenilecektik. Gidişat onu gösteriyordu. Sınıfın tahtasına "Lenin" yazdı diye ülkücü sınıf arkadaşlarından dayak yedikten sonra ertesi gün pılını pırtısını toplayıp baba ocağına dönen Şenol'u. Üniversitenin ikinci yılı bitmeden başı kapalı kızları içeri sokmayan hürriyet düşkünlerini. Tuncay'ı taklit eden çırakları. Okul hayatı boyunca aynı pabucu saklayarak giyen utangaç kızları. Diplomasını almaya, hâlâ içine sığmadığını söylediği elbisesiyle gelen Hüseyin'i.

Kendini ceza olarak yerkürenin ortasına bırakılmış olarak görenler, ancak şaşkınlıklarıyla hatırlanırlar. Geçenlerde Hüseyin aradı. Maaşa geçince içine sığdığı üç adet takım elbise almış. Hüseyin'i mutlu edecek bir konfeksiyoncu sonunda bulunmuştu. Benim, ortasına bırakıldığım boşlukta ise her şey o kadar çok uzaktı ki.

İçinde "Kahramanlık" Geçmeyen Bir Askerlik Hatırası

Çavuş rütbesiyle mesaimi tamamladığım bu küçük kulübede, herkese büyük bir özenle bölüştürülmüş keyiften benim payıma ancak muhalefetteki partililere düşen ihaleler kadar keyif düşüyor. Yüzüm, çekim hakkını kaybetmiş bir fiil kadar donuk; içim Rus ruleti.

Bu küçük kulübede benden başka herkes var olduğumu sanıyor. Ne sabaha kadar nöbet tutan kendini muhafazadan aciz mesai arkadaşlarım; ne belli belirsiz vakitlerde can sıkıntısından telefon edip halimi merak ettiğini sanan santraldaki şanslı poşet, ne arada sırada plastik bardakla soğumuş kahve getiren çaycı bende nelerin olup bittiğinin farkında değil. Aslında ben de kendimde nelerin olup bittiğini kavrayacak bir zihin dinginliğine sahip değilim. Zihnim abaküsle tanıştığı ilk andan itibaren dağınık.

Her sabah, sanki ilk kez görmüşçesine bahçenin en ücra köşesine bağlanmış köpeğin uyuşuk haline anlam vermeye çalışıyor, ona bayat ekmeği suyun içine doğrayıp verirken tanrılaşan kulların kibirlerine siper ediyorum kendimi. Ve diyorum ki kendi kendime; "İçi tanrılaşmaya meraklı olanların yüzüne yağmur fayda etmez."

Burada, yani sabahın erken saatlerinde birkaç metre yürüyüp sandalyesine rütbeyle oturduğum benzi soluk kulübede çocukların derin uykularına karışıyorum. Yeryüzüne sükûnetle bırakılmış kaygının bende esamesi dahi okunmuyor. Tokat yapraklarından dolma yaparken şarkı mırıldanan kadının aşkını da, suskunluklarının korkunçluğunu da biliyorum. Bir serserinin, kalbi tarafından terk edildiğinde tetikçiliğe soyunacağını da. İnsan nasıl incinmesin uçurtması çalılara takılmış çocuğun çırpınışlarını görünce? Ekmeği bölerek yediğimiz evlerden buraya vazifeye gelirken, bir yığın insan yüzünün tek binada toplandığı bu acemiler mangasıyla aramızdaki gece görüşünün bir türlü netleşmeyeceğini biliyordum. Sokaklardan topladığım ıslık, telaşın mezarı oluyor bende.

Her sabah yarısı okunmamış bir kitabın intikamını anımsatıyorum. Her sabah bütün antidepresanları yeniden selamlıyor, askerliğim bitince yanıma kollarımı almayacağıma söz veriyorum. Onların güldüklerine kahkaha atıyor, beğendikleri şarkılara elimle tempo tutuyor, giydikleri ucube pantolonların markasını büyük bir merak içindeymişim gibi not alıyorum. Okudukları fotoğrafı çok, yazısı az gazeteleri övdüğüm bile oluyor. Buraya gelirken kimseyle kavga etmeyeceğime dair kendime söz vermiştim. İki namaz arasında ettiği beddualar esnasında dizine beni yatırırken saçlarımı okşayan annem, bana en çok şu cümleyi kurardı: "Sen de baban gibi adam olmayacaksın!"

Annemi yanıltmamak için adam olmadım. Şimdi beni duyacağını bilsem, onu yanıltmadığımı büyük bir gururla fısıldardım:

Saçları yanlış okşanmış bütün insanlar gibi mütareke anlarında her zaman düşmanlarımı destekledim.

Şimdi Nereden Çıktı Bu Fakülte?

Eninde sonunda yaptığımız bütün işlerden başarısızlıkla ayrılıyorduk. Her başarısızlık sonrasında ya yeni bir hayalin peşinden sürükleniyor ya da dünyanın, bizi asla anlamayan insan yığınlarından ibaret olduğunu düşünüyorduk. Durum kötüye gittikçe bulduğumuz bahanelerin hacmi de büyüyordu.

Bütün içi geçmişler gibi dünyanın bizi anlamadığına inanıyorduk. Anlasa, bütün kapılarını bize sonuna kadar açacaktı. Bütün patronlar, kendi kadrolarına katmak için bizden randevu talep edecek; hasbelkader bir dükkânın mülkünü elde etmiş herkes, işyerini bize kiralamak için peşimizden koşacak; bir kahvenin ortasında çıkarları için pusuya yatmış tüm işyeri sahipleri toplanınca, içlerinde en çok bizim dükkân sahibimiz kiracısını övecekti. Ama biz başarısızlıkta gösterdiğimiz mahareti kimseye kaptırma niyetinde değildik.

Sakın bizi "işsiz insanlar" olarak nitelendirmeyin. Her birimiz başka köşelerde bir işin eteğine yapışmış bekliyor, yapmadığımız işlerin aslında bizi tatmin edeceğine inanıyorduk. Bizim tuhaflığımız buydu zaten.

Üniversiteden mezun olur olmaz Beyazıt'ın denize bakan hanlarından birinde İsmail'le bir reklam ajansı açmıştık. Ben

bu reklam ajansı hadisesine o kadar hevesliydim ki küçük bir odadan ibaret olan ajansımızın duvarlarını boyamaya takım elbise giyerek gidiyor, İsmail'in tüm pejmürde ve kot pantolonlu hallerine çaresizce katlanıyordum! İşin berbat tarafı şuydu: İsmail, ramazan ayını bahane edip yere boya damlamasın diye serdiğimiz gazete kâğıtlarının üzerine boyadan önce düşüyor, ben aralıksız bir şekilde boya yapıyordum. Boya yapmak sorun değildi ama giydiğim takım elbiselere sıçrayan boyalara çare bulamıyordum. "Onu da artık ev ahalisi düşünsün" diyordum İsmail kahkaha attıkça. O tek göz odadan ibaret olan ajansımızı boyama işi yaklaşık bir hafta sürdü.

Boyanın bittiği akşam Serhat'tan gelen telefonla planlarımız altüst oldu. Takım elbiselerime mi üzülmeliydim, yoksa henüz açılışını yapamadığımız ajansa mı? Serhat, bir süredir geçici personel olarak çalıştığı havayolu şirketinde kadro açıldığını, kadroya geçerse aldığı yevmiyeyle bir süre sonra Toplu Konut İdaresi'nin değerli bir üyesi olacağını heyecanla haber veriyor, önümüze gelen bu fırsatı asla kaçırmamamız gerektiğini bütün babacanlığıyla anlatıyordu. Benim, babacan adamların nasihatlerini dinlemekte –ve o nasihatlerden nefret etmekte– üstüme yoktur. Yoktur ama İsmail'den işiteceklerim hususunda sağlıklı tahminler yürütemiyordum.

İsmail'i ikna etmek çok zor olmadı. Artık kemale ermiş yaşının olgunluğundan mı, bankada hatırı sayılır miktarda bulunan parasından mı, yoksa bana bir çare bulamamaktan mı bilmem, küfürle uğurladı beni yanından. Bundan sonraki tek hedefimiz havayolu şirketinde kadrolu bir personel oluşumuzun hayatımıza katacağı cakaydı. Yeni ortağım Serhat, bir yandan geçici işçi olarak çalıştığı havayollarında ne kadar müdür, müdür yardımcısı, insan kaynakları uzmanı, çaycı varsa onlara ulaşmaya çalışıyordu.

Nihayet günler sonra havayollarının personel alımı resmi-

yete kavuştu. Ben de yeni ortağım kadar çalışmalı; çevremde çaycıya, müdüre, müdür yardımcısına denk gelecek birilerini aramaya başlamalıydım. Yani torpil.

Bakın, bu ülkede torpilin erdemleri hakkında benim kadar olumlu sözler sarf eden; girdiği her torpil münazarasında torpilin faydaları üzerine nutuklar atan; torpili, her daim yılmadan ve gelecek bütün tepkilere rağmen güçlü şekilde savunan birini daha göremezsiniz. Torpil beni sevmedi hiç. Torpili, soyut bir kavram olarak düşünenler yanılıyorlar. Torpil, dalgınlığını şuurlu bir şekilde sergileyen adamların ceketlerine ve masalarına ilişmiş somut bir kavramdır. Torpil; bazen hiç ummadığınız kısalıkta bir müdür, çarpık bacaklı, şaşı bir kadın, göbeği kendinden önce yola düşen tıknaz bir patron, lise mezunu bir memur olabilir. Hatta torpil, kartvizit bile olabilir.

Benim bu çabalarımı gören ev ahalisi "bu kez belki yerinde durur da kurtuluruz" düşüncesiyle havayolu işine el atmış, tanıdıkları epeyce yüksek mevkideki bir bürokrata ertesi gün misafir olmak için telefon açmış, bana da sıkı sıkı tembihte bulunmayı unutmamışlardı: "Bu son olsun!" Merhametle karışık tehdit gösterileri yaparak. Elbette bu son olacaktı. İnsanın en büyük hevesi, karşılaştığı en son hevestir. Ben zaten son hevesimdeydim ve yeterince kararlıydım. İnsanın içini, sona yaklaştıkça tuhaf ve anlaşılmaz bir hüzün kaplar. Başarmak üzereyken, başarırken, başarmışken. İşte ben bu tuhaf duygular içinde artık yapacağım son işin, havayolunda çalışmak olacağını düşünüyor; düğünde, ortaya düşmüşlerin yanına çağrılmayı beklerken çağrılınca nazlanan misafir rolünü oynuyordum.

Bir gün sonra ev ahalisi, ellerindeki kartviziti bana uzatırken arkasındaki o kutsal cümleye gözüm takıldı: "Hamil-i kart yakinimdir." Günü zor devirmiş, Serhat ile Fatih'te buluştuk. Kartviziti Serhat'a bile elletmiyor, hızla Sirkeci'de bulunan İşçi Bulma Kurumu'na gitmemiz gerektiğini söylüyordum.

O güne kadar attığımız hiçbir adım bu kadar istekli olmamıştı. Yokuştan aşağı inerken konuşmuyorduk bile. Konuşursak sanıyorduk ki büyü bozulacak, kartta yazılan kelimeler silinecek, Toplu Konut İdaresi'ndeki ev zelzeleyle yerle bir olacaktı. Sirkeci'ye varana dek hiç konuşmadık. İşin prosedür kısmını tamamlamak için kuruma başvurmak zorundaydık. Artık biliyorduk ki bu başvuruyu yaptıktan üç-beş gün sonra yapılacak olan sınav formaliteydi.

İçeri girdik. Sıranın bize gelmesini beklemeye başladık. Sırada kimler yoktu ki! Tüm makyaj malzemesini yüzünde ziyan eden kızlar mı dersiniz, komşudan aldığı takım elbisesinin ceketini ilikleyip hazır ol vaziyette bekleyenler mi? Biz tüm sorunları kartvizitle halletmiş bir halde bankoda yapacağımız ukalalıkları konuşuyorduk. Sıra bize geldi. Bankoda oturan sekreter kız, elimizdeki evrakı istediğinde biz yüzüne dahi bakmadan evrakı kıza uzatmış, "artık bu iş tamam" dercesine birbirimize kafa sallamıştık. Bankoda oturan hanım, üniversiteden üşenerek aldığımız çıkış belgelerimizi bize uzatırken söylediği şu söz tüm dünyayı başımıza yıkmış, Levski'de çay masaya dökülmüş, ev zelzeleye kurban gitmiş, havaalanında forsla ortalıkta salınan iki arkadaş yerle bir olmuş, karttaki kutsal sözler kendiliğinden silinmişti: "Fakülte mezunlarının başvurusu kabul edilmiyor! Bu sınava ancak lise mezunları girebilir."

İsmail'i aradığımda Eyüp Mezarlıklar Müdürlüğü'ndeydi. İçi küfür dolu bir taksiyle soluğu mezarlıklar müdürlüğünde aldım. Boş kalmış birkaç mezarı şimdi üçe alacak, bir hafta geçmeden beşe satacaktık!

Dişimi Çektiler

Tedbirimi almadan, narkozsuz ameliyata aldığım şu zavallı böcekler aklıma düştükçe hâlâ tüylerim ürperiyor.

Kerpiç evlerin ne kedisi, ne bulguru, ne de faresi eksik olur. İşte ben, o kerpiçten yapılmış evimizin duvarına tırmanmaya çalışan küçük hayvancıkları ne vakit ele geçirsem, iç organlarını tedavi etmeye uğraştım.

Benim uslu durmam üç şeye bağlıydı. Televizyonda oynayan *Kara Şimşek* dizisi bunlardan birincisiydi. Siyaha boyanmış o akıl almaz otomobilin konuşmasını şaşkınlıkla izler, içten içe bir gün bizim oralara da gelmesini umardım. Ben arabanın konuşmasına inandıkça, televizyon fazla çalışmaktan patlamasın diye dedem, tam da filmin en heyecanlı yerinde televizyonun fişini pat diye çekerdi. Dedemi iki şeye ikna edemedim ölene dek. Köşe bucak sakladığı on yıllık elektrik faturalarının artık hükmünün kalmadığına ve televizyonun fazla izlenmekten patlamayacağına. O, gülümsemesini üstümden eksik etmeyen koca adamın, günü on yıl geçmiş faturalara düşkünlüğünü bu yaşımda bile hâlâ anlamış değilim.

Sıkı sıkı tembihlenerek götürüldüğüm misafirliklerde de hırçınlığımdan eser kalmazdı. Eser kalmazdı, çünkü en son

tembihe uymadığımda çok sevdiğim dayımın evine, üstelik de gün düzenleneceği vakit götürülmemiştim. İyi bir ders olmuştu bana. Ne kadar kıvransam da öfkeli bir annenin inadı karşısında yapacak tek şey; evin camına taş atmaktı. Biraz daha cesur ve dayak yemeyeceğinizden eminseniz; o camı kırmak! Günlerde bin bir çeşit pastanın, böreğin, çöreğin, sarı gazozun olması benim ilgimi çekmezdi. Benim ilgimi çeken, her gördüğümde bezgin bezgin durup ne sorsam omzunu silkeleyerek cevap veren Duygu'ydu.

Duygu, sanki yerçekiminden etkilenmiyor gibi oturur, en sevdiği filme bilet bulamayan zenginler gibi asabileşirdi. Bazen o şımarık hallerine öyle kızardım ki, onu, misafir çocuklara tahsis edilen odadaki halının altına süpürmek gelirdi içimden. Bilseydim ki bu cinayet aydınlatılamayacak, inanın en az on kez süpürürdüm. Ne vardı yani çikolatasının çoğunu hediye eden bir oğlana bunca surat çevirecek?

Üçüncü şey; dişlerime uğrayan ağrıydı. O lanet ağrı, başlayınca gecem de, gündüzüm de kalmazdı. Dedem, o zamanlarda televizyonun fişini çekmese umurumda olmaz; Duygu'ya, bakacak halim kalmazdı. Konserinde tek bilet dahi satılmayan eski bir şöhret gibi çırpınırdım.

Medet umduğum şey dişlerimin ağrısının geçmesiydi. Heyhat! Bir diş ağrımaya başlarsa size söyleyeceği ilk söz şudur: "Kaldır ellerini!" Korkuyla kaldırılmış bir el ya insafla aşağı iner ya da yere yığılarak. Ben, diş ağrısının insafa geldiğine hiç denk gelmedim. Oysa ağrıyan bir dişin, o ellerin tüm bedenini yere çökerttiğine sayısız kez şahit oldum.

Hastalanınca çok huysuz olurum. Ben hastalanınca, soprano dinlemek zorunda bırakılan biçare çöpçülere dönerdi bütün ev. Yıllardır yerinden oynatılmamış sehpanın yeri bile gözüme batar, anadilimden nefret eder, hiç bilmeden Rumca, Japonca gibi dillerde konuşmaya başlardım. Ne kadar güzel ko-

nuştuğumu varın siz hesap edin. Ne susuyor, ne de berbere gitmeye ikna oluyordum.

Bizim dişçimiz mahallenin berberiydi.

Berber Kemal Amca, bembeyaz saçları, başbakanlık tarafından unutulmuş yüzüyle bütün çocukların ilgisini çekerdi. Boyumuz kısa olduğu için berber koltuğuna iskemle koyarak tıraş ederdi bizi. Para vermezdik. Akşam kahvede babalarımızla elli bir oynayacaktı. Bizi tıraş ederken güzel güzel söverdi babalarımıza. Gücümüze gitse de biz berber koltuğundaydık. Elinde makas vardı.

Dişimin ağrısı tavana vurduğunda beni Berber Kemal Amca'nın evine götürürlerdi. O eve girdiğinizde teslim olmaktan başka çareniz yoktu. Kerpeteni eline alıp "hiç acımayacak!" sözünü ilk duyduğumda, Berber Kemal'e inanmıştım. Bir daha da kimseye inanmadım.

İnsan, kendi ağrısını herkesin ağrısından büyük zanneder. Hastalığın en masum tarafı da budur. O esnada cömert olacağınıza mı söz vermezsiniz, bundan böyle kimseyi üzmeyeceğinize mi, ölçüsüz yaşadığınız bütün günlere çekidüzen vereceğinize mi? İyileşince hemen unuttuğunuz. Ta ki yeniden bir yeriniz dökülünceye kadar!

Ben bu yazıyı, yıllar sonra Berber Kemal Amca'nın vefat ettiği bir zamanda kaleme alıyorum. *Kara Şimşek* dizisi şu sıralar TRT 1'de her gece yayınlanıyor; bir kez bile baştan sona izleyemedim. Duygu'dan tek haber yok. Olsa da en fazla çocuklarına çukulata alabilirim. Yirmilik dişimi ise röntgeni, sekreteri, ikramı, ücreti, parkesi ve her yeri bol bir hastanede hanım diş hekimine emanet ettim. Antibiyotik tedavisinden sonra dişimi çekeceğini söyledi. O güzel, yirmilik dişimi.

Diş hekimi olan genç hanım, onca ilgiden sonra vezneye gitmem gerektiğini söyledi. Gayet sıradan bir şekilde. Bu şehirde bütün inceliklerinin altında artık bankamatikler olduğunu bili-

yorum. Ben, Duygu'yu halının altına süpüremedim. O nezaketin hemen ertesinde, büyük bir kibarlıkla para çekilirken bakiyemin yetersizliği karşısında her saniye eriyen nezaket, beni parkelerin altına çoktan süpürmüştü bile.

Oysa bu şehre ben elim boş gelmemiştim.

Atını Eliyle Öldüren

Aslında baban seni öldürmedi Gökhan! Kendini sana yeryüzünde bir ceset gibi hissettiren duygu, babanın intiharından sonra kendine muhkem bir yer bulamayışındı. Çünkü; babası erkenden ölmüş bütün çocuklar gibi senin de veli toplantılarına gidecek kimse bulunamadı. Üniversite yıllarında herkes sana kuşkuyla baktı. Senin yanında gezdirdiğin ölü devrimcilerin hayaleti, sesi kısılmış koro şeklinde yanı başında öylece bekliyordu. İşte bu yüzden kabuksuz yaralarını kaşıyıp durdun. Kırgın bir deniz gibi sokakların tam ortasında kaldın.

Annene sürekli "babam beni niye öldürdü?" diye sorman o zamanlar başladı.

Aslında baban seni öldürmedi Gökhan. Çift dikiş çocukluğunu ateist muhtarlara anlatırken onların, babanı sana neden anlatmaktan sakındıklarını bir türlü anlayamadın. Gece yarısı eve dönen babanın, gündüz bütün ezilmiş halkları kurtarma planları yaparken "köylüleri öldürmeliyiz?" diye bağırmasını hiç anlayamadın. Yenildiğin meydanlara dönünce, babanın yüzündeki çatlakları, solgun bir yaz maketine benzetmen bu yüzden. Bunlar olurken annen, Çamdibi Kültür Derneği'nde romantik kadını tek başına temsil ediyordu.

Bak Gökhan! Yaşımız seninle aynı, sen benden biraz daha şişmansın, boyun boyumdan kısa. Annenin hiç gülmeyen eteklerinin sorumlusu sen değilsin. "Libya Sosyalist Halk Cemahiriyesi" yazan broşürleri baban eve taşırken nasıl gülsün o etekler? Elâlem, Beşir Fuad ve Mayakovski'nin mektuplarını politik bir figür olarak nitelendirir; bulaşma yanlış işlere. Kararsız ırmaklar yüzülerek geçilmez; benden geçti bunu anlama devri. Bari sen kurtul! Kurtul, diyorum ama Sergei Bubka'yı tanıman buna engel olacak. Kalbinin doğusundaki Âşık İhsani türküleri buna engel olacak. Oğlunun esmer yüzü, babanı ne kadar da anımsatıyor.

Babalar; çocukları büyüyünceye kadar hatasızdır, kahramandır, bilgindir. Yeşilyurt Polis Merkezi'nin camlarına afiş yapıştıran babanı hâlâ suçsuz görmen benim çok hoşuma gitti. Oysa devletimize yapılacak en büyük hakaret, camekânlarına uygunsuz afiş yapıştırmaya çalışanların, kostik kovalarını vermemek için direnmeleridir. Seni ben anlarım da Gökhan, devlet ikimizi de anlamaz! Ne yazık ki polis merkezlerinde; bıyığı yeni terlemiş fikir suçlusu gençlerin, slogan atan adamların, Sovyetler'e, bir dine inanırcasına ümit besleyenlerin sesleri yükselmiyor. "Zindandan Mehmed'e Mektup" yazacak insanlar öldü maalesef. Orada rüşvetten tutuklanan müftüler, bankadaki hesaplarını inkâr ediyor.

Aslında baban seni öldürmedi Gökhan. Bir ovayı, dağa çıkarmaktan aranıyor. Hiç bayram alışverişi yapılmamış hüzünlü arifeleri anımsatırcasına, 17 Ağustos Depremi'nde, herkes kaçışırken sen oturup geçmişini ağırlıyordun. İki beden büyük gelen hayatı ben iyi bilirim; ama intihar, sandığın gibi genetik değildir. Ve terziler, hiçbir ölümü güzel dikemez. Avuçlarındaki hayat çizgisine sessizce düşen kor, sana canhıraş göçleri de, Çingeneleri de, zeytin ağaçlarını da öğretti. Devrim sabahlarını müjdeleyen martıları, şiire ne güzel yakıştırıyorsun.

Yağmura yakalanan pikniklerden hayır bekleme. Cebinde kuş üzümü taşıyan gri kabanlı babanın yokluğunu, sobalı evlerin duvarlarına gizlice yazarken defalarca sabırsız hıncının kurbanı oldun. Pikniker, babalar varken anlamlıdır. Üstelik o babalar, bol küfürlü dernek toplantılarında sandalyenin üstüne çıkıp bağırıyorsa, çimenlerden ihtilal kokusu yayılır durur. Hem neye yarar ki piknik konuşulurken araya sıkıştırılmaya korkulan küçük güneş görüntüleri? Yağmura yakalanan pikniklerden sana ne Gökhan!

Şiirlerini bozdurmaya giden bütün şairlerle bir gün bir araya gelsek diyorum. Kar helvası yer, sırayla ezan okur, Arzu Film'den bol güldürülü filmler izlerdik. Vergi borçlarını ödeyemeden ölen borçluların yakınlarını aramıza katar; kimsenin uğramadığı irtibat bürolarını basardık. Harmandalı oynar, dizimizi yere vurduğumuz an topluca ölürdük.

Şimdi ben mi avazım çıktığı kadar bağırayım, yoksa sen mi?
"Şaire, babasından önce ölmek yakışmaz" diye!

Evde Kalmış Erkek Arkadaşlarım

Yaşıtlarım arasında en fazla evli olan benim. Eve, toplamda en erken gitme rekorunu da yıllardır kimseye bırakmıyorum. Alışveriş listesini en fazla yanında taşıyan, iyi domates konusunda uzmanlıkta her zaman önde olan, ucuz ama çift sarılı yumurtanın satıldığı yer konusunda sırrını en yakın arkadaşlarıyla bile paylaşmaktan çekinen de. "Kira geciktirildiğinde, ev sahibi nasıl on beş gün ya da bir ay geçiştirilir?" alanında seminer versem emin olun salon dolup taşar. Bugüne kadar öyle güzel bir şekilde geçiştirdim ki. Fazla dürüst olmak çok sıkıcı geliyor bana.

Erken evlenmemden dolayı mı yaşıtlarımın çoğu bekâr, yoksa evlenmek mi çok güçleşti? Ne zaman arkadaşlarımla bir duvarın kenarına çömelsek, iyice artan bekâr arkadaş sızlanmalarına daha çok şahit olmaya başladım. Bunalıma girenleri mi ararsınız, nerede bir Karadenizli imalatı bina görse "barok tarzı ile yapılmış" diyerek kendini sanata verenleri mi? Hepsi, oturduğumuz duvarın dibinde sıralanıyor. Geçtiğimiz hafta iyice anladım ki arkadaşlarım çıldırmak üzere.

Bir avukat arkadaşım var. Açlıktan tokluğa, açlıktan cipe, açlıktan iPhone'a geçiş yapmasına rağmen benimle oturma-

ya devam eden ender şahsiyetlerden. Üstelik ne zaman borç istesem bir sponsor gibi davranmaktan vazgeçmedi. Yakışıklı ama bir türlü evlenemedi bizim Faruk. Ona gösterilen kızların bir kısmını kendi beğenmedi, bazı kızlar da boyu çok uzun diyerek reddetti Faruk'u. Hatta biri burnuna kulp bulmuştu. Faruk'un burnu, Midas'ın kulaklarına benzer, ayıptır söylemesi.

Geçen akşam Faruk yine bana dert yanıyordu. Bu dert yanma ne bir önceki güne, ne bir hafta öncekine, ne de üç sene öncekine benziyordu. Murat'ın nişan davetiyesinden sonra Faruk'a bir şeyler olduğunu zaten anlamıştım. Üzülmüş o gece, çok üzülmüş, hatta "uyuyamadım kaç gündür" diyordu. Teselli etmekten çok terslemeyi daha çok severim. Bu çoğu zaman karşınızdakine iyi gelen bir ilaçtır. Ama bu kez terslemedim, uzun uzun dinledim yuva kurma isteğini, çocuklarına oyuncak alma arzusunu. Hepsi bu kadar da değilmiş! "Mutfakta birlikte salata yapmak istiyorum eşimle," derken, "bulaşıkları da bari sen yıka," ricasında bulundum.

Ertesi gün Faruk, ilkokulda âşık olduğu Zeynep'i Facebook'ta aramaya başlamış. "Kimseyi bunca yıl evlenemedim. Bari ilkokul aşkıma evlilik teklif ederim, kabul edebilir," diye. Facebook'a girip "Zeynep T." isimli ne kadar kız varsa listesine eklemiş. Gözüne kestirdiklerine de mesaj atmış.

"Merhaba, ben Cumhuriyet İlkokulu'ndan Faruk. Zat-ı şahaneleriniz de mi 1989'da oradan mezun?" "Zat-ı şahane nedir?" demeye kalmadan "Bülent, çok heyecanlandım ama ne yapabilirim ki?" dedi. Neyse, ertesi gün bulmuş aradığı Zeynep T.'yi. Öyle güzel cümleler kurmuş, öyle Osmanlıca iltifatlar yapmış ki Zeynep T. dayanamayıp bizim uzun burunlu, sponsor ve iPhone'lu Faruk'u arkadaş listesinden çıkarıp bir güzel de engellemiş. Azıcık da hakaret etmiş sanırım. Sakladığı birkaç cümlesinden anladım Faruk'un.

O akşam ne desem Faruk'u teselli edemedim. Faruk, senin ortaokulda âşık olduğun bir kız vardı. Sevil P. idi sanırım. Sevil P.'yi bulsana.

Hiçbir Merhamet Gösterisi Acıyı Hafifletmez

Babalarını erken yaşta kaybetmiş çocukların gövdesi ancak bir boşluğa katkı yapar. Annelerini erken yaşta kaybetmiş çocukların gövdeleri ise, o boşluğun kendisi olmuştur.

Babamı kaybettiğim gün, yeryüzündeki boşluğa katkı yapacağımı hiç aklıma getirmemiştim. O yaşlarda boşluğun hangi anlama geldiğini bilmiyordum. Ölümün, şimdilerde hiç şarkı ezberlemeden gösteriye çıkmış bir orkestraya benzediğini gecikmiş de olsa fark ettim. O zamanlar ise ölüm, benim için şehirlerarası çalışan tramvayları anımsatıyordu. Ölüyorlar ve sonra biraz geç de olsa geri dönüyorlar.

Babamın ölümü beni çok sendeletmedi. İlkokul öğretmenimin, yaz tatili dönüşünde başımı okşarken gösterdiği acıma hissi bile beni çok fazla etkilememişti açıkçası. Saçlarıma acıma hissiyle dokunan parmaklardan çok az ötede çift kale maç yapan arkadaşlarım daha cazip geliyordu. O zamanlarda bildiğim başka bir gerçek vardı: Hiçbir merhamet gösterisi acıyı hafifletmez.

En çok annemin haline üzülüyordum. Büyüteceği, okutacağı, evereceği birçok emaneti vardı. Kimisi henüz askerliğini yapmamıştı, ikisi nişanlıydı; ben de henüz altı yaşındaydım.

Annemin bunca yükün altından nasıl kalktığını hiç anlayamadım. Anlayamadım; çünkü babamdan kalan emekli maaşıyla ödemeyi bir kez bile aksatmadığı elektrik faturası, her ağustos ayında aldığı bir ton kömür ile yarım ton oduna verdiği peşinat hâlâ aklımı kurcalar. Sanırım, bütün isteklerimizi yerine getirmesine sebep olan şey, on yıl boyunca giydiği o tek pembe çiçekli şalvardı. Büyüdükçe annemin artık sadece bir anne değil, yarısının da baba olduğunu fark ettim. İşte bu yüzdendi; azıcık hasta olduğunda ona bir şey olmasın diye ecza dolabındaki bütün ilaçları içirmeye çalışmam. Israrım karşısında kaşlarını çatsa da ağrıyan başına yara bandı yapıştırmaya bile kalkışıyordum.

Büyümek, bulunduğumuz yerde çoğu zaman ayrılmayı ifade ediyordu. Ya sanayide araba tamircilerinin sinek kovalayan çıraklarından biri olacaktım, ya bir terzide metre taşıyıcısı, ya da üniversiteyi kazanarak başka bir şehirde hayatıma kalamadığım yerden devam edecektim. Ben üniversiteyi, mecburi tutulan seçeneklerin arasında kazandım. Bir hayatı yarıda bırakırken diğerine hiç başlayamayacağımı ayrıldıktan iki yıl sonra anladım.

Annemi hastaneye kaldırmışlar.

Bir kunduz gibi toprağı eşelercesine hastane koridorlarında koşuyordum. Hangi oda numarasının hangi rakamla yazıldığını fark edemeyecek bir şaşkınlık, koridorlarda koştururken çarptığım hamile kadınlardan özür dilemeyi aklıma dahi getirmeyen bir bencillikle. Anneme koştum. Odada bulunan refakatçilere "benim oğlum" derken duyduğu gururu anlatamam. Saatlerce onu dinlemeden oturdum. Annemi dinleyemiyordum. Çünkü başı ağrıyınca ecza dolabını yutması için uğraştığım annem, kendi anlamasa da çok hastaydı. Sebebi bilinmeyen uzun öksürükler, hızla verdiği kilolar, içine çökmüş yanakları iyi haberlerin müjdecisi değildi. Hastalığın ne olduğunu az

çok tahmin etsem de doktoru ilk gördüğümde çaresizce "ince hastalık mı?" demekten kendimi alıkoyamıyordum. İnsan nasıl da yakıştıramıyor annesine kanseri. Doktor da yakıştıramamış olacak ki ertesi sabah tam tekmil başka bir hastaneye yolluyordu bizi. "Bir de onlar baksın," diyerek.

Ertesi gün, annemi tam donanımlı hastaneye götürmek için yola koyulduk. Yol boyunca yapmadığım şaklabanlık kalmamıştı. Epeydir duymadığım azarını uzun süre sabrettikten sonra işittirse de artık bunun işittiğim son azarı olacağını hissediyordum.

Kapı kapı aradığımız doktoru bir müddet sonra odasında bulmaca çözerken bulduk. İşte o zaman anladım ki hayat, bulmaca çözenlerle ölümü bekleyenlerin arasındaki o ince çizgiden ibaret. Bulmacayı ve kahvede bulmaca çözenlerinkinden daha pahalı olan kalemini kenara bırakan doktor sırayla yüzümüze, röntgen filmine, anneme, bana ve boşluğa bakıyordu. Biraz sonra annemi koridordaki sedyeye yatırmamızı söyledi. "Bırakın ve gelin." Ağzından çok kolay döküldü cümleler: "Anneniz akciğer CA. En fazla bir hafta yaşayabilir. Kendisine söylemezseniz son günlerini daha rahat geçirir."

On dört gün boyunca annemin ölümünü bekledik. On dört gün boyunca her an ölümünü beklediğim annemi biraz daha yitirmek, yitirmek, yitirmek, yitirmek, yitirmek, yitirmek, yitirmek, yitirmek. On dört gün, on dört zaman, on dört sene, on dört yıl, on dört ay, on dört saniye, on dört dakika, on dört hafta. Yazlık sinemalarda, iflas edip çekirdek satan zenginlerin haline benziyordu pencerelerden boşluğu seyredişim.

Babamın ölümünü siyah-beyaz hatırlıyorum. Annemin ölümü ise tören eşliğinde oldu. Şimdi ben ne anlatayım tezgâhında çiçek satan Çingene kadınlarına?

İktidara Gelseler Bari Faturamı Yatırırdım

Bir zamanlar işsizlik ile kurduğum derin münasebetlerin neticesinde kiminle konuşsam, elimde olmadan konuştuğum insanı "İş ve İşçi Bulma Kurumu" gibi görmeye başlıyor; vücutlarının üst kısmını "İş", bacaklarını ise "ve İşçi Bulma Kurumu"na benzetiyordum. Bunun hazzını herkes bilmez. Çünkü işsiz kalmak için herhangi bir dine mensup olmak, erkek ya da kız olmanız gerekmez. Bütün insanlar, bir gün işsizliğin o soğuk yüzüyle karşı karşıya kalabilirler. Tabii seçkinler hariç. Bir de T.C. kimlik numarasının son rakamı tek sayı olanlar.

İşte o günlerden birini daha yaşıyordum. Sık sık yanına uğradığım bir arkadaşım bana acayip bir iş teklif etmişti (işsizken teklif edilen bütün işler acayiptir bu arada). Hemen kabul ettim. Çok fazla takip edilen ve epey ziyaretçisi olan bir haber portalına reklam alacaktık. Seçimler yaklaşıyordu. Bu işten iyi paralar kazanır, şirketi hızlı bir şekilde bayilikler verecek seviyeye getirirdim. Neyse, eve gidene kadar düşünüp plan yaptım. İneceğim durağı kaçırmasaydım ne iyi olurdu. Tanıyanlar bilir; ömründe bir kez karakol görmeyen insanlar, babalarını bir gün bile sinirlendiremeyenler bile beni heyecanlandırabilir.

Ertesi gün işe gittim. O akşam televizyonda ofsaytı kaldıracağını dile getiren partinin reklamı kesinlikle haber sitesinin manşetinde olmalıydı. Ankara'daki genel merkez binasını aradım. Uzun uğraşlardan sonra parti genel başkanını ikna ederek ilk reklamımızı aldım. Ne güzel bir gündü bilseniz. Teknik işleri birkaç gün içinde halledip partimizin reklamını sitede yayınlamaya başladık. "Banner" öyle güzel dönüp duruyordu ki. Seçimler olana kadar, seçimler esnasında, seçimlerden bir ay sonra sürekli dönüp durdu o reklam bandı. Anneme bahsettiğimde "Çekil git başımdan, o nasıl iş öyle?!" dedi, ama ben parayı avuçlarına sayınca "banner" kelimesini benim kadar iyi telaffuz edeceğine emindim.

Anneler bile parası olan oğulları daha çok sever. Bu kuralı öğrenmek için bir okula gitmek gerekmez yasa koyanlar! Ha, bana kızanlar olursa pek de umurumda değil. Ben gördüğüme inanmak konusunda ehilleştim.

Aradan aylar geçti. Ben o reklamın parasını bir türlü alamıyor, ne zaman Ankara'yı arasam bağlanamayan telefonlar yüzünden sinir krizleri geçiriyordum. Üstüne üstlük çok beğendiğimiz, liderimiz diye ilan ettiğimiz, ofsayt konusunda aynı şeyleri düşündüğümüz genel başkan istifa etmesin mi?! Ne olursa olsun, parayı tahsil etmeye kesin kararlıydım. Seçimlerden sonra barajın en altında kalan partinin Ankara'daki genel merkezini büyük bir azimle hiç bıkmadan aramaya devam ediyordum. En sonunda benden bıkan özel kalem müdiresi, genel başkanın cep telefonunu vermez mi? Yaşasın! Artık cep telefonumda, gerektiğinde benim de hava atacağım, bir genel başkana ait cep numarası kayıtlıydı. Hemen aradım sayın genel başkanımızı. Yeni seçileni de genel başkanımız olarak kabul etmem gerekiyor. En azından parayı alabilmek için.

Yeni genel başkanımız beni cuma günü Ankara'ya, yaptığımız işin faturasıyla birlikte çağırdı. Perşembe akşamı hemen

otobüse binip doğru Ankara'ya yola çıktım. Gittim ve buldum partimizin genel merkezini. Merkezimiz Çankaya'da. Vakit çok erken olduğu için ilk olarak artık seslerimizin akraba olduğu özel kalem müdiresiyle tanıştık. Başkanımız 09.30'da gelecekmiş. İyi bari. Çay içiyorum ve asla kahvaltıda unlu mamuller yemem. Doğunun, çocuklarına öğrettiği güzel alışkanlıklardan biri de kahvaltıda unlu mamullerden hazzetmemektir. Çay içiyorum, saat 09.30 oluyor. Başkanımız gelmiyor. Saat 11.00 oluyor, başkanımız gelmiyor. Saat cuma namazından sonra oluyor, başkanımız gelmiyor. Akşam 17.00 (halk arasında 5) oluyor, başkanımız yine gelmiyor. Sabrım hiç taşmıyor. Özel kalem benden mahcup, ben özel kalem müdiresinden daha fazla. "Rica etsem başkanımızı arayabilir misiniz?" diyorum. Arayıp telefonu elime tutuşturuyor.

Partimizin Genel Başkanı, baklayı ağzından çıkarıyor: "Değerli kardeşim Bülent! Durumları biliyorsun, seçimlerde hezimete uğradık. Evet, size de borcumuz var. Maalesef şimdilik ödeyemeyeceğiz. Ama size söz veriyorum Bülent Bey, iktidara gelirsek ilk olarak sizin 400 doları ödeyeceğiz!"

Yapacak bir şey yok. İstanbul'a dönüyorum.

Beni bekleyenler var ve ilk yorgunluğumdan çok parayı soruyorlar.

İktidara gelseler bari şu aylardır ödeyemediğim faturalarımı yatırırdım.

Yoksulluk Kışla Başlar, Yazla Bitmez

Zil bu kez uzun uzun çaldı. Kapıya telaşla vuranlar, geç kalanlardır. Geç kaldıklarında ise her defasında zili uzun uzun çalarlar. Kapıyı kimse açmak istemedi. Zil yine uzun uzun çaldı. Pinokyo, tahtadan yapılmış bacaklarıyla yerinden kalktı, yürümeye başladı, kapıya vardı. Kapıyı açar açmaz Pollyanna'nın yüzüne bir tokat attı. Kısa bir süre şaşkınlığını üzerinden atamayan Pollyanna hemen kendini toparladı.

"Biliyorum, suçlu benim arkadaşlar! Geç kaldım. İnsanın, bir masaldan çıkıp buralara gelmesi inanın çok vakit alıyor. Sana da teşekkür ederim Pinokyo. Yüzüme bir tokat atmak yerine ya beni saçlarımdan sürükleseydin, ya yumruk atsaydın."

Pinokyo; "Önemli değil," dedi. "Bir dahaki sefere." Don Kişot, hışımla ayağa kalktı ve herkesin yerine oturmasını emretti. Herkes, başkasının yerine oturmak zorundaydı burada. Şaşırana, yaralı bir adamın tüm yaraları hediye ediliyordu. Don Kişot, herkesin yerine oturmadığını görünce:

"Ayağa kalkın, saygı duruşunda bulunacağız. Musluk tamircileri, süvariler, atsızlar, yumurta topuk ayakkabı giyenler ile aşktan uykusu her gece kaçanların seçtiği roman ve masal kahramanları burada beşinci kez bir araya geliyorlardı. Don

Kişot, Selim Işık, Zorba, Pinokyo, Genç Werther, Prens Mişkin, Bloom ve Bay K."

Prens Mişkin: "Tüm insanlığı lanetlemek için hepinizi bir dakikalık ama otuz saniye sürecek saygı duruşuna davet ediyorum. Müzik başlasın!"

Orkestrayı, kilise korosundan, portakalı yanlış soymak ve kabuklarını günah çıkartmak için gelenlere fırlatmak isteyen çete üyeleri oluşturuyordu. Bildikleri tek müzik olan Huxley'in üçüncü senfonisini çalmaya başladılar.

Müthiş bir dikkatle herkes içinden lanet okumaya başlamıştı. "Z" harfiyle başlayan küfürleri Selim Işık, "a" harfiyle başlayan küfürleri Zorba, "m" harfiyle başlayan küfürleri Prens Mişkin, "t" harfiyle başlayan küfürleri ise diğerleri ediyordu. Henüz on beşinci saniye dolmamıştı ki orkestra şefi birden ağlamaya başladı.

"Rahibe Maria ile evlenecektik ve baharat takımlarımız olacaktı. Kimse böyle bir evliliğin süreceği ile alakalı bahis oynamadığından, umurlarında olmadı. Bir evlilik ancak bahis oynayanlar tarafından umursanıyor."

Zorba, açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye yürümeye başladı. "İğne deliğinden beni seyreden sevgili konuklar! Yoksulluk kışla başlar, ama yazla bitmez. Bizim bugüne kadar öğrendiğimiz şey; yazın, yoksulluğu unutturacağıydı. Hayır, arkadaşlar! Hiçbir yoksulluk mevsimden mevsime değişmez. İnsanlığın bulduğu bütün rejimler, çaresiz insanlara küçük bağışlar yapmayı bir lütuf sayar. Bizler bunu reddetmek için buradayız. Fırından yeni çıkmış olan simitleri bilmez fiyakası olmayanlar. Bit, piyade okullarında bir gelenektir."

Gürültü kopacaktı elbette ve koptu. Selim Işık, bağırarak kalktı ve itiraz etti kapıdaki nöbetçilere:

"Nöbetçiler! Bu adamı atın dışarı! Bana ait bir konuşmayı yaptığı için dışarı atın! Ben, en kalın elbisesiyle güneşin altın-

da çömelerek saatlerce devletin kapısında bekleyen bir babanın çocuğuyum. Olduğundan yirmi yaş fazla gösteren bir annenin. Üstelik yazdığım manifestoya uygun bulunmadığım için önce ben kovuldum. Meyhanede fıstık satmak isterken jeoloji mühendisi oldum."

İri yarı olan bekçi, cılız ve ürkek bir ses tonu ile: "İsa'nın ikinci kez gelişini beklemek zorundayız!"

Pollyanna, herkesin nefret ettiği biriydi. Kanadının biri Lozan Antlaşması'na katılan generaller tarafından kopartılan bir üvez için bile "İsterse, Ay'a bile uçabilir," dediği için, maaşı yetmeyen emekliler tarafından taşlanmıştı. Enternasyonal şairlerden ve şalına bürünerek titreyen kızlardan başka seveni yoktu. Uzun zamandır Arabistan defnesi işine bulaşmıştı. Her sene zarar etse de maliyeye olan borcunu aksatmadığını salondakilere söylemeyi düşünürken, çiçeksiz bir Çingene, gözünün önüne gelince dışarı fırladı. Belki de ilk kez beddua ediyordu:

Yağmurun hakkı çarpsın sizi!
Yağmurun hakkı çarpsın sizi!
Yağmurun.

Salonda çıt çıkmıyordu. Genç Werther, bu sessizliği fırsat bilip yazdığı mektubu bağırarak okumaya başladı:

"Bu elbiselerle gömülmek istiyorum Lotte. Çünkü onlara senin elin değdi. Kutsallaştı artık onlar. Ruhum, tabutun üstünde dolaşacak," deyip yanından hiç ayırmadığı ruhsatsız tabancasıyla kendini yedinci kez öldürdü. Ortalık, alkıştan geçilmiyordu. Islıklar, alkışlar, kahkahalar. Salon, panayır alanına dönmüştü. Cenazenin üstünde ip atlamaya başlayan Bay K., "Lotte bir fahişedir! Lotte bir fahişedir! Lotte, sen kiminsin Lotte?" diye avazı çıktığı kadar bağırıyordu bir yandan. Çıldırdığını anlayan olmadı Bay K.'nın.

Konferansı terk edenler, çıldıranlar, intihar edenler, bekçiler. Her şey birbirine girmişti. Oysa burada bulunmalarının tek amacı, bütün insanlığa lanet okumaktı. Beşinci kez toplandıkları küçük ama şirin bir kasabada bunu yine başaramamışlardı. Dulciena'yı aramak için yollara düşme vaktinin geldiğini anlayan Don Kişot, kaçak elektrik kullanan Kürtler ve Almanlar için yazdığı şiiri okuyup yola çıktı. Arkasında şişesi is bağlamış bir lamba ile kurt masalı dinlemek için toplantıya gözlemci olarak katılan bir orloncu kalmıştı.

Orloncu, yoldan çıkmayı bekliyordu.

Aleyhime Şahitlik

Yere düşmekte olan uçakların içinde beni "en arka koltukta oturuyorum" diye teselli eden Ali. Biliyorsun benim şaşkınlığım lacivert takım elbise giyince devlet olan adamların ceketlerine hayret etmekle başladı. O kadar vakti olmasına rağmen bana bir kez bile "Nasılsın?" demedin. Nevruz kutlamalarında ateşin üstünden atlayan takım elbiseli garnizon komutanlarını, valileri ve kaymakamları izleyince umarım aklına ben gelirim.

"Newroz" deme, Kürt olursun.

Tehlike karşısında rengimi değiştirmeyi unutuyorum. Senin tavsiye ettiğin bir bukalemunun dalgın olmasından başka ne beklenir ki Özer? Şimdi bir Anzak, saklandığı yerden çıkıp "Sekiz düşman askeri öldürdüm," derse ikimiz aynı anda inanmış gibi gözükeceğiz. Vitrinlerde gölgesi gezinen yoksul kızların yarım yamalak gülüşlerini, ben ölürsem gidip sen düzelt, olur mu? Bebeğini frengiden kaybedince sütünü görüp görüp ağlayan annelere cenneti de artık sen müjdele! Peygamberler kızmaz buna. Can sıkıntıma iyi bak lütfen.

Uçak kaçırmak güzeldir, ama treni kaçırmak çok romantiktir.

Ne zaman bir araya gelsek, "operadan hoşlanan sevgili" bulamadığından yakınıp durdun. Seninle öyle çok fazla oturup ahkâm kesmişliğimiz de yok oysa. İyi adam olmak; halk ekmek büfelerinde, ekmeğin yanında su satarak evinin nafakasını sağlamaya çalışanlara saygı duymaktır Rıdvan. Zenginlerin ve karakoldaki amirlerinin pis esprilerine güldüğün kadar, onların esprilerine de gül ve dudak bükme. İşte o zaman benim gözüm arkada kalmayacak. Eve her gün geç gidişim senin olsun.

Allah'ım, benim mi bu çizgili pijama?

Evden çıkarken bir öğünlük yemek yapmaya yetmeyecek kadar bıraktığı parayı, eve döndüğü vakit masanın üstünde bulduğunda gizlice sevinen adamlar tanıdım Tarık. Oysa klarnet kurslarına verdikleri aidatları biriktirselerdi, belki onlar da Pizza Hut'tan sipariş verme mutluluğuna erişebilirdi. İşte ben, o adamlar kadar işini bilmezin tekiyim. "Aleyhime şahitlik" yap diye sana ısrar ettiğim günler aklıma geliyor ve sen bir düşman gibi davranıp her seferinde bu teklifimi reddediyorsun. Aklımda, gazetelerin seri ilan sayfalarına dönüşen iflas etmiş işsiz adamlar gezinmekte. İşsizliğim senin olsun.

Üç cumaya gitmezse kâfir bile olamaz Yahudi.

Bir kez bile güzel olamadığı için ağlayan erkeklere ne demeli, bilmiyorum. Annem "sen babana çekmişsin" derdi ağabeylerimi överken. "Güzel değilim" diye ağlayan ortanca ağabeyim bu kasılmalardan nasibini alırdı. İşte o övülenlerden birini bugün defalarca aradım. Ben onu arayınca telefonuma cevap ver-

medi. Trafikte giderken arıyorum diye küsmüş olabilir Beyazıt. Yani hangi durumda aradığımı bilmese de ona bir bahane lazım. Beni tamir eden şey, herkesten uzakta yaşamaktı. Onları tamir eden ise, biriktirdikleri kuponlarla aldıkları çeyizler ve başkalarına nezaketsiz sözleriyle karşılık verirken o sinsi gülüşleriydi. Gurbet senin olsun.

Kadın, en çok suça benzer.

Şimdi bakın; çocukken, üşengeçlikten çiçek bile çıkaramayan insanlar tanıdım. Yoo, o bıçağı atletinizin içine koyun. Kendinize bir ölüm hediye etmenize tahammül edemem. Hepiniz şunu iyi biliyorsunuz ki oturup gıybet meclisi kurduğumuzda beni başkan seçen sizlerdiniz. O zaman buna katlanmak vazifesi de artık sizlere düşüyor. Sizleri, utandıkça küçülmeyi beceremeyen insanların arasına emanet ediyorum. Onlar ne bilsin, bir trenin sevinince sekerek rayların üstünden memleketine gidişini. Beni sorarlarsa "O iyi bilirdi" dersiniz. "Çünkü gitmek, en çok ona yakışırdı," dersiniz. "Gitmenin en güzeli artık hiç haber alınamamasıdır," demeyi bundan sonra sakın ihmal etmeyin.

Allah'tan başka her şeyden korkuyorum.

2005-2011

Bazı kadınlar zılgıttan beslenir bu topraklarda. Sesleri ne kadar fazla sokağa taşarsa üzüntülerini o kadar çok taçlandırdıklarına inanırlar. Çünkü bağırarak söylenen her ağıdın müşterisi ve hayranı fazladır. Bazı kadınlar ise başlarında yemenileriyle doğuştan bir soylu gibi davranırlar. Ne ölümün çığırtkan tarafları onları başka bir insana dönüştürebilir, ne de kırk gün kırk gece sürecek şamatalar. Bu kadınlar, karşılaştıkları olağandışı durumlarda bile hiçbir şeyin sükûnetlerine dokunmalarına izin vermezler. İşte annem, o sessiz kavme ait bütün kadınlar gibi şu sırrı fark etmişti: Bir hüznü en iyi anlatan şey sessizliktir.

12 TL

9 786058 330870